

Debatné princípy vo vyučovaní

Manuál

Manuál je výstupom z projektu European Network of Debate Teachers podporeným z programu Európskej únie Erasmus+, akcia Strategické partnerstvá.

Za obsah projektu zodpovedá výlučne kolektív autorov a Európska komisia ani Národná agentúra nenesú zodpovednosť za použitie týchto informácií.

Na obsahu manuálu sa podieľal kolektív autorov – učiteľov z partnerských organizácii projektu European Network of Debate Teachers. Partnerské organizácie projektu: Slovenská debatná asociácia (Slovensko), ASOCIATIA ROMANA DE DEZBATERI, ORATORIE SI RETORICA (Rumunsko), Estonian Debating Society (Estónsko) a Vsl Neformaliojo s vietimo debate centras (Litva).

Obsah

Úvodom	7
Čo, prečo, načo?	8
Stačí to?	9
Ako v triede dosiahnuť dobre vysvetlenú a dôkladnú diskusiu?	11
Príklad plánu vyučovacej hodiny. Učíme sa diskutovať – čo je to argument?	12
Plány vyučovacích hodín	14
Humanitné predmety	15
Puberta – obdobie zmien	16
Sviatky a oslavy	18
Vzťahy v rodine – Rozvod	19
Militarizmus a pacifizmus	21
Štvrtá moc alebo médiá	23
Európsky parlament	24
Kultúry sveta s dôrazom na Čínu	25
Náboženstvá	26
Odporca vojenskej služby	27
Pracovať alebo nie? Pravidlá pre nepľnoletých pracovníkov	30
Zasadanie vlády	32
Doplaz sa pre moc a bohatstvo	34
Informovanosť, nie závislosť!	37
Problémy sexuálnych menšín	41
Získanie zamestnania	43
Pluralizmus	45
História	47
Druhá svetová vojna	48
Napoleon a jeho doba	49
Dedičstvo starovekých kultúr	50
Dôsledky priemyselnej revolúcie – detská práca	52
Železná opona	53
Genocída v 20. storočí	55
Dejepisné učebnice sú preplnené	57

Jazykové hodiny	59
Problémy planéty. Katastrofy.	60
Zvieratá.	62
Život v meste (doprava)	63
Svetový realizmus – Anna Kareninová.	65
Diskusný príspevok – argumentačná časť	67
Rečnícky štýl – prejav.	68
Poviedka slovenského realizmu: Martin Kukučín – Keď báčik z Chochoľova umrie.	70
Lexikálna rovina jazyka.	72
Na konci je vždy láska	74
Prírodné vedy	77
Očkovanie: za a proti	78
Determinant matice – cvičenie.	81
Vzorec na výpočet plochy trojuholníka	83
Prierezové témy	85
Debata pri okrúhlym stole	86
On-line debata	88
Pauville – prípadová štúdia	90
Tlačené knihy vs. Elektronické knihy a elektronické čítačky.	92

ÚVODOM

Tento manuál je určený pre všetkých pedagógov. Cieľom manuálu je poskytnúť učiteľom a učiteľkám súbor cvičení, ktoré rozvíjajú študentské zručnosti diskutovať, argumentovať a debatovať. Tieto zručnosti sa celkom často rozvíjajú iba v niektorých predmetoch, pritom dobre vyargumentovaná diskusia sa v skutočnosti dá využiť na každej hodine, na každom predmete či odbore. Metóda debaty nezahŕňa iba argumentovanie alebo súťaženie medzi dvomi rôznymi stanoviskami k danému problému. Argumentačná myseľ pozostáva z otvoreného a pozorného počúvania, funkčného čítania, jasného sebvýjadrovania a štruktúrovaných nápadov. Cieľom tejto príručky je pomôcť učiteľom a učiteľkám nájsť spôsoby, ako rozvíjať vyššie spomenuté zručnosti bez ohľadu na to, aký predmet vyučujú.

Najväčšou prekážkou v učiteľskom povolání je čas – je to obmedzený zdroj, ktorý musí byť využitý na to, aby sa rozvinuli odborné kompetencie v danom predmete, ale aby sa rozvinulo aj myslenie študentov a študentiek. Dokonca na prípravu takých hodín, ktoré by napĺňali tieto náročné ciele, majú pedagógovia ešte menej času. A toto je ten bod, kedy môže byť táto príručka užitočná. Obsahuje totiž niekoľko rôznych plánov vyučovacích hodín z oblasti humanitných vied, materských a cudzích jazykov a prírodných vied. Všetky osnovy sú navrhnuté tak, aby boli jednoducho využiteľné s minimálnym časom potrebným na prípravu. V princípe môžu učitelia siahnuť po ľubovoľnom pláne a postaviť sa s ním pred triedu. Ak vezmeme do úvahy špecifiká rôznych predmetov a zložitost' učebných plánov, nie je bohužiaľ možné vytvoriť komplexnú sadu učebných plánov pre všetky vyššie uvedené predmety. Práve preto sú osnovy v tejto príručke vybrané tak, aby boli jednoducho prispôsobiteľné špecifickým témam predmetov. Navyše mnoho osnov je interdisciplinárnych, takže je možné využiť ich s minimálnym úsilím v rôznych ročníkoch.

Všetky učebné plány boli vytvorené pedagógmi s bohatými skúsenosťami v rôznych predmetoch. Títo učitelia a učiteľky pochádzajú z Litvy, Slovenska, Rumunska a Estónska. Všetci pedagógovia, ktorí sa podieľali na tvorbe tejto príručky, majú dlhoročné skúsenosti s využívaním debatných metód vo vyučovaní a s ich zahŕňaním do rôznych predmetov. Aj keď obsiahnuté plány obsahujú témy od angličtiny ku geografii a od genocídy až k očkovaniu, všetky majú jednu spoločnú črtu – spornosť. Plány v tejto príručke nevyužívajú súťaživé debatné formáty. Niektoré plány síce obsahujú špecifickejší formát alebo pravidlá, ale jednoducho ich môžete upraviť alebo nahradiť.

Učebné plány v tejto príručke by sme mohli rozdeliť do troch hlavných kategórií:

- plány, ktoré využívajú metódu debaty na výučbu obsahových tém predmetu,
- plány, ktoré rozvíjajú dôležité komunikačné zručnosti, napríklad analytické myslenie,
- plány, ktoré majú za cieľ spestriť bežné vyučovacie hodiny pomocou debaty.

Plány vyučovacích hodín vznikli v rámci projektu „Európska sieť debatných učiteľov“, ktorý je finančne podporovaný programom Erasmus+. Počas trvania tohto projektu vznikajú okrem vybraných plánov v tejto príručke aj ďalšie plány vyučovacích hodín, ktoré môžete nájsť na stránkach www.debatingteachers.com.

Čo, prečo, načo?

Metóda debaty má za cieľ pomocou diskusie dospieť k podstate problému. Základom pre túto študijnú metódu je argumentácia. Argumentácia znamená štruktúrovanie a ohodnotenie vlastných myšlienok a ich logické vyjadrenie. Argumentácia zároveň znamená počúvanie myšlienok druhých ľudí, porozumenie a vyhodnotenie týchto myšlienok a napokon odpovedanie na tieto myšlienky a argumentovanie proti nim. Predpokladom pre efektívne využitie debatnej metódy je pochopiť, čo je argument, ako ho rozpoznať, vytvárať a reagovať naň. Pri pokuse o dosiahnutie dobre podloženej diskusie musí učiteľ alebo učiteľka vymyslieť spôsob, ako zabrániť neodôvodnenému nesúhlasu s argumentmi protistrany.

Argumentácia je užitočnou zručnosťou vo všetkých oblastiach života: v škole, doma aj s priateľmi. Pomáha vyjasniť myšlienky pri odpovedaní, pomáha logicky vystavať esej, počúvať názory druhých ľudí a aj presvedčiť učiteľa alebo učiteľku, že teraz mám pravdu ja. Okrem toho je schopnosť argumentovať absolútne nevyhnutná v pracovnom živote – na pracovných pohovoroch, pri komunikácii s kolegami, pri diskutovaní so svojimi nadriadenými alebo pri prezentácii vlastných nápadov na rokovaníach.

Je mnoho spôsobov, ako sa naučiť tvoriť argumenty. Podľa definície má argument iný význam a štruktúru v rôznych disciplínach (vo filozofii, práve, matematike atď.). Napriek tomu môžeme povedať, že existuje jednotné vnímanie hlavného konceptu argumentu, a to je, že argument je logické odôvodnenie, ktoré podporuje niekoho postoj v danej téme. Názor, nápad, porozumenie, postoj sú oveľa jasnejšie a presvedčivejšie, ak je človek schopný prinášať zrozumiteľné definície. Preto sa argument využíva ako prostriedok na prinášanie tvrdení, ktoré povedú k ochrane alebo obhájeniu vlastných postojov.

PRÍKLAD

ČERVENÝ/ZLÝ PRÍKLAD: Peter si myslí, že vanilková zmrzlina je najlepšia na svete. Mária sa pýta Petra, akú má rád zmrzlinu. Peter odpovedá, že vanilkovú.

ZELENÝ/DOBRÝ PRÍKLAD: Peter si myslí, že vanilková zmrzlina je najlepšia na svete. Mária sa pýta Petra, akú má rád zmrzlinu. Peter odpovedá, že má rád vanilkovú zmrzlinu, lebo je to tá najchutnejšia zmrzlina zo všetkých.

Čo je to argument? Argument je samostatná myšlienka, ktorá potvrdzuje istý postoj. Preto argument vždy odpovedá na otázku „prečo“. Odpoveďami na rôzne otázky (napríklad prečo niečomu verím, prečo mám pravdu alebo prečo je jedna možnosť lepšia ako tá druhá) môžeme zozbierať súbor argumentov, ktoré nám pomôžu rozšíriť naše stanovisko a dať mu väčšiu váhu.

PRÍKLAD

Mám radšej nemecké autá ako francúzske, ...

- *pretože sú kvalitnejšie*
 - *pretože sú lacnejšie*
 - *pretože sú ekologickjšie*
 - *pretože lepšie vyzerajú*
 - *pretože sú vyrábané pre Európanov*
- atď.

Argumenty ako také môžu byť dôležité, menej dôležité, slabé alebo silné. Môžu byť širšie alebo veľmi úzke, ale všetky veci, ktoré ohľadom nejakého nápadu alebo postoja odpovedajú na otázku „prečo“ považujeme za argumenty. To, či je konkrétny argument považovaný za dôležitý alebo silný, môžeme určiť na základe kontextu diskusie.

Čo je tautológia? „Tautológia je niečo, čo je tautologické!“ Predošlá veta definuje pojem „tautológia“ tak, že použije samotný termín bez toho, aby nám ozrejnila, čo to v skutočnosti znamená. Čo sa týka argumentov, tak tautológia nastáva vtedy, ak nie je prezentovaná samostatná myšlienka ohľadom daného postoja, ale daný postoj je iba preformulovaný. „Potrebujem peniaze, lebo je pre mňa užitočné mať viac peňazí.“ Toto nie je argument!

Stačí to?

Na začiatok to stačí. To, že budeme používať otázku „prečo“, nám zmení rozhovor na diskusiu, v ktorej nebude potrebné spoliehať sa iba na niekoho výroky. Ale aj tak nám to nezaručí, že bude možné považovať túto diskusiu za dobre objasnenú alebo za niečo, čo sa dôkladne zaoberá všetkými postojmi. Silné a slabé stránky argumentu sa objavujú pri porovnaní s inými argumentmi. Čím viac argument vysvetlíme pomocou otázok „prečo“, tým je logickejší, silnejší a zrozumiteľnejší. Na dosiahnutie logickej štruktúry argumentu by sme mohli vymenovať niekoľko ukazovateľov, ale vo všeobecnosti sa argument delí na štyri časti: tvrdenie, vysvetlenie, dôkaz, dopad.

PRÍKLAD

Ktorý argument je presvedčivejší?

- *Páčia sa mi viac nemecké autá ako francúzske, pretože nemecké autá sú kvalitnejšie.*
- *Páčia sa mi viac nemecké autá ako francúzske, pretože nemecké autá lepšie vyzerajú.*

Aj keď intuitívne by nás mohlo napadnúť, že prvý argument je presvedčivejší, pretože kvalita auta je pre väčšinu ľudí dôležitejšie kritérium pri kúpe. Ale nie je tomu tak vo všetkých prípadoch. Ani jeden argument totiž nevysvetľuje, či je môj názor na nemecké a francúzske autá niečím podložený. Sú skutočne nemecké autá kvalitnejšie? Vyzerajú nemecké autá lepšie ako francúzske? Ako sa meria kvalita a vzhľad auta a čo tieto pojmy vlastne znamenajú?

Na to, aby sme vystavali logický, dobre dokázaný a vplyvný argument, mali by sme sa štyrikrát spýtať otázku „prečo“:

1. **TVRDENIE:** prečo si to myslím?
2. **VYSVETLENIE:** prečo to je logické?
3. **DÔKAZ:** prečo to je pravdivé v reálnom živote?
4. **DOPAD:** prečo na tom záleží?

Tvrdenie je myšlienka, ktorá vysvetľuje môj postoj. Je to myšlienka, ktorú idem dokázať. Cieľom tvrdenia je byť čo najzrozumiteľnejšie a čo najkonkrétnejšie. Napríklad: „*Veľká Británia by mala ostať v Európskej únii, pretože je to pre nich ekonomicky výhodné.*“ Jasné tvrdenie vytvára základ pre diskusiu, stanovuje tému diskusie

a upozorňuje na hlavné dôvody môjho postoja, že Veľká Británia by mala ostať v EÚ. Zároveň nám však tvrdenie nedáva príliš veľa informácií. Preto majú aj ostatné prvky argumentu veľký význam.

Cieľom vysvetlenia je otvoriť myšlienku, ktorá bola prezentovaná v tvrdení, a vysvetliť logiku, ktorá sa v tvrdení ukrýva. Vysvetlenie pomáha zjednodušiť myšlienku, ktorá často môže mať rôzne jemné odtiene a tiež môže vyjasniť frázy, ktoré sa môžu definovať rôznymi spôsobmi. Vysvetlenie vo všeobecnosti popisuje sled myšlienok, ktoré vedú k prezentovanému tvrdeniu. „*Ekonomika Veľkej Británie má silné prepojenia na Európsku úniu a odchod z trhu Európskej únie by mohol potenciálne viesť k udalostiam, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť ekonomiku Veľkej Británie, napríklad prísnejšie obchodné predpisy a vyššie dane. Ak nejaká krajina vystúpi z EÚ, ostatné krajiny môžu na britský tovar uložiť clo, čo by mohlo narušiť postavenie britského tovaru oproti tovaru z európskych trhov. Podnikanie a export majú veľký vplyv na ekonomiku, takže ak je pre podniky jednoduchšie obchodovať počas zotrvania krajiny v EÚ, tak toto je prínosnejšie pre ekonomiku.*“

Úloha dôkazu je dodať váhu celej myšlienke. Prečo by vám mal niekto veriť? Je váš názor iba milá myšlienka alebo bola niekde alebo niekým potvrdená? Vždy je jednoduchšie veriť argumentu, ktorý je dobre dokázaný a brať tento argument do úvahy, pretože takýto argument sa poslucháča viac dotýka. Dôkaz dáva poslucháčovi hmatateľnejšie a dôveryhodnejšie prepojenie alebo referenčný bod, ktorý môže byť prípadne založený na spoločnej skúsenosti. Príklad dôkazu pre argument, ktorý sme vyššie začali, by mohlo byť napríklad (nasledujúca štatistika je vymyslená pre ilustráciu pointy): „*Podľa národnej štatistiky tvorí obchod s EÚ približne jednu štvrtinu celého britského obchodu. Avšak podľa Maastrichtskej zmluvy podliehajú nečlenské štáty niekoľkým obchodným pravidlám, ako napríklad clám.*“

Ak dôkaz nepodporuje tvrdenie, tak je pravdepodobne nerozumné veriť prezentovanej logike. Preto nie je žiaden dôvod veriť tvrdeniu a preto môže byť prinesený argument považovaný za slabý.

PRÍKLAD OD ŠTUDENTOV

Úlohou vysvetlenia celkom často býva prepojenie tvrdenia a dôkazu, ktoré spolu na prvý pohľad nemusia mať logický súvis. Bez vysvetlenia je takýto dôkaz nepodstatný a nepomáha posilniť tvrdenie.

TVRDENIE: *Fajčiari sú šťastnejší ľudia ako nefajčiari.*

DŮKAZ: Priemerná dĺžka života fajčiarov v celej EÚ je o 7 rokov nižšia ako nefajčiarov.

Aj keď tieto prezentované myšlienky na začiatku nemusia dokopy dávať zmysel, vysvetlenie môže pomôcť objasniť tento nesúlad.

TVRDENIE: *Fajčiari sú šťastnejší ľudia ako nefajčiari.*

VYSVETLENIE: Život je ťažký a plný utrpenia. Zjednodušene povedané: „Život je nanič!“ Čím menej času človek musí stráviť na tejto zložitej ceste, tým je šťastnejší.

DŮKAZ: Priemerná dĺžka života fajčiarov v celej EÚ je o 7 rokov nižšia ako nefajčiarov.

Nie každý argument musí byť dobre prepojený alebo veľmi presvedčivý, ale to ešte neznamená, že to nie je argument.

Dopad vytvára kontext. Ak je mojím cieľom presvedčiť Britov, aby v referende hlasovali za zotrvanie v EÚ, tak časť argumentu, v ktorej sa venujem dopadu, mi dáva možnosť zdôrazniť dôležitosť mojej myšlienky. **NAPRÍKLAD:** „*Ak Veľká Británia vystúpi z EÚ, tak bude čeliť ekonomickým škodám, ktoré negatívne ovplyvnia každodenné životy bežných ľudí.*“

TVRDENIE

VYSVETLENIE

DŮKAZ

DOPAD

Ako v triede dosiahnuť dobre vysvetlenú a dôkladnú diskusiu?

Samozrejme neexistuje iba jedna správna odpoveď na túto otázku. Táto príručka ponúka učiteľom a učiteľkám súbor cvičení, ktoré by mali viesť k diskusií zaoberajúcej sa viacerými argumentami s menším úsilím. Na záver uvádzame príklad, ako študentov a študentky naučiť základy o argumentoch. Znalosť štruktúry argumentu je tiež dôležitý predpoklad pre niekoľko plánov vyučovacích hodín v tejto príručke.

Príklad plánu vyučovacej hodiny.

Učíme sa diskutovať – čo je to argument?

ZHRNUTIE

Trieda diskutuje o klasických etických dilemách ľudí v zložitých situáciách. Študenti/čky si precvičujú otázku „prečo“ a formulovanie postojov, ktoré musia dôkladne vysvetliť. Učiteľ/ka vedie diskusiu s cieľom vstúpiť študentom a študentkám predstavu o tom, aké je dôležité vysvetliť svoje myšlienky.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka pripraví pracovné listy o situácii, o ktorej budú cez hodinu diskutovať. Tiež na tabuľu nakreslí potrebnú mapu (viď. POZNÁMKY). Mapu môže kresliť aj počas toho, ako vysvetľuje príbeh.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka pomocou mapy rozpráva triede príbeh, o ktorom budú neskôr diskutovať. Učiteľ/ka zdôrazní, že sa budú používať iba informácie spomenuté v príbehu a žiadne ďalšie informácie sa nemôžu pridávať.

KROK 2: Študenti a študentky vyhodnocujú, ktoré z postáv v príbehu sa správajú najetickejšie. Zoradia postavy podľa toho, aké etické bolo ich správanie. Študenti a študentky uvažujú tiež o tom, ako by vysvetlili zvolené poradie postáv.

KROK 3: Učiteľ/ka sa pýta študentov a študentiek na ich zoznamy a zároveň sa ich pýta doplňujúce „prečo“ otázky, ktoré boli prezentované pri štruktúre argumentu. Ak je to potrebné, učiteľ/ka vyzve študentov s opačnými názormi, aby zistila ako a prečo títo študenti a študentky dospeli k danému názoru. V závislosti na čase budú svoje zoznamy prezentovať všetci alebo iba niektorí.

KROK 4: Učiteľ/ka rozdelí triedu do trojíc alebo do štvoric. Každá skupina má za úlohu za 10 minút dospieť k zhode ohľadom poradia postáv. Potom učiteľ/ka vedie podobnú diskusiu ako v KROKU 3.

KROK 5: Učiteľ/ka vyzdvihne dôležitosť dobre vysvetlených myšlienok, ktoré sa dajú docieľiť pomocou pýtania sa „prečo“ otázok.

VYHODNOTENIE

Na ďalšiu hodinu si študenti a študentky pripravlia reč s tromi rôznymi argumentmi o tom, prečo sa niekto správal najviac alebo najmenej eticky.

POZNÁMKY

POPIS HRY „RIEKA PLNÁ ALIGÁTOROV“

- Prečítajte si príbeh „*Rieka plná aligátorov*“.
- Keď máte príbeh prečítaný, tak bez toho aby ste s niekým diskutovali, zoradte všetkých 5 postáv z príbehu tak, že prvá bude tá, ktorá podľa vás mala najmenej prijateľné správanie. Čiže postava, ktorá sa správala

najmenej eticky, bude na zozname prvá, a postava, ktorá sa v porovnaní s ostatnými správala podľa vás najetickejšie, bude na zozname posledná. Vedľa mien postáv napíšte aj krátke vysvetlenie, prečo ste postavu umiestnili na toto poradie.

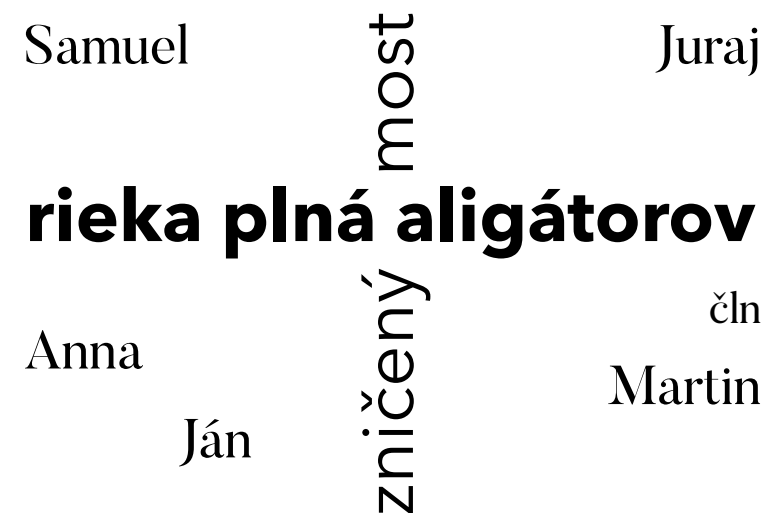
- Vytvorte trojice alebo štvorice. Porovnajte svoje zoznamy a pokúste sa pomocou diskusie dospieť k zhode ohľadom poradia postáv. Ak ste za stanovený čas nedospeli k zhode, tak si zapíšte oblasti, v ktorých sa v rámci vašej skupiny odohralo najviac nezhôd.

PRÍBEH “RIEKA PLNÁ ALIGÁTOROV”

Kedysi dávno žila jedna žena, ktorá sa volala Anna, a bola bláznivo zaľúbená do muža zvaného Juraj. Juraj žil na jednej strane rieky a Anna na druhej. V tejto rieke, ktorá rozdeľovala dvoch zaľúbencov, žilo mnoho mäsožravých krokodílov. Anna sa zúfalo túžila dostať cez rieku, aby mohla byť so svojim milovaným Jurajom. Nanešťastie predošlú noc búrka zničila jediný most, ktorý viedol cez rieku.

Anna preto navštívila Martina, ktorý ako jediný v okolí vlastnil čln, a požiadala ho, či by ju nepreviezol na druhý breh. Martin s tým nadšene súhlasil, ale mal jednu podmienku: Anna s ním intímne strávi noc. Anna hneď odmietla a išla za kamarátom Jánom, aby sa mu postážovala a dúfala, že spoločne vymyslia nejaké riešenie. Ján s tým ale nechcel mať nič spoločné a Anne nepomohol. Anna stratila aj poslednú nádej a cítila, že jej jediná šanca je súhlasiť s Martinovou podmienkou. Martin po spoločne strávenej noci splnil svoj sľub a previezol Annu na druhý breh.

Keď Anna povedala Jurajovi, čo musela spraviť pre to, aby sa dostala cez rieku, Juraj znechutene ukončil ich vzťah. Opustená Anna so zlomeným srdcom išla za Jurajovým kamarátom Samuelom a rozpovedala mu svoj smutný príbeh. Samuel s Annou súcitil, tak vyhladal Juraja a brutálne ho zbil. Anna je šťastná, že Juraj dostal zaslúžený trest. Pri západe slnka nad dedinou v diaľke znie Annin smiech.

PLÁNY VYUČOVACÍCH HODÍN

HUMANITNÉ PREDMETY

Puberta – obdobie zmien

ZHRNUTIE

Študenti a študentky diskutujú o zmenách, ktoré zažívajú počas puberty. Pokúsia sa nájsť argumenty, prečo je dospievanie dobré obdobie a aj dôvody, prečo to nie je najideálnejšie obdobie života. V skupinách si pripravujú dramatizáciu jednej zmeny, ktorá nastáva u mladých ľudí v puberte.

Trvanie aktivity je 2 × 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky budú schopní popísať zmeny, ktoré u mladých ľudí nastávajú počas dospievania.
- Študenti/ky si rozvíjajú argumentačné zručnosti a schopnosť vyvrátiť argument.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka usporiada miestnosť tak, aby bolo možné rozdeliť triedu do dvoch radov oproti sebe.
- Učiteľ/ka tiež pripraví potrebné učebnice alebo pracovné listy.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka uvedie tému a ciele hodiny. Zadefinuje pubertu ako obdobie, kedy dozrievajú pohlavné orgány a dejú sa aj ďalšie fyzické a emočné zmeny ako napríklad rýchly rast a intenzívnejšie zmeny nálad.

KROK 2: Učiteľ/ka predstaví debatnú metódu „Áno, ale“. Precvičte „Áno, ale“:

1. Rozdeľte triedu do dvoch skupín: Skupina A a Skupina B.
2. Skupina A si sadne do radu oproti skupine B.
3. Hod mincou rozhodne o tom, ktorá skupina začne.
4. Vyslovte jeden argument, ktorý budú skupiny vyvracať.
5. Ak začína skupina A, tak prvý študent alebo prvá študentka v rade skupiny A začne vyvrátením učiteľovho/ učiteľkinho argumentu. Najskôr zopakuje argument a pridá svoje vyvrátenie argumentu pomocou vety „Áno, ale ...“.
6. Nasleduje prvý študent alebo prvá študentka zo skupiny B, ktorý/á rovnakým spôsobom vyvráti argument skupiny A.
7. Hra končí, keď všetci študenti a študentky vyslovili svoje argumenty.

KROK 3: Učiteľ/ka rozdelí triedu do štvoríc. Vysvetlí, že budú pracovať v malých skupinkách, aby zistili nasledujúce informácie o puberte:

- *Kedy približne nastáva?*
- *Aké fyzické zmeny prežívajú ženy?*
- *Aké fyzické zmeny prežívajú muži?*
- *Prečo nastávajú tieto zmeny?*
- *Aké emočné zmeny nastávajú počas puberty a prečo?*
- *Aké hormóny spôsobujú tieto zmeny?*

KROK 4: Učiteľ/ka vyzve študentov a študentky, aby vytvorili krátku scénu o jednej alebo dvoch zmenách, ktoré vyskúmali, a o tom, aké pocity tieto zmeny vyvolávajú v mladých ľuďoch v ich veku. Scénka by mala zachytávať aj fyzické aj emočné zmeny, ktoré v puberte nastávajú. Nápad na scény:

- *Ako sa cíti najnižší chlapec v triede, keď sa pozerá na ostatných, ako rýchlo rastú.*
- *Ako sa cítite, keď sa vám pred rande vyhodí na tvári vyrážka.*

Študenti a študentky predvedú svoje scény na nasledujúcej hodine. Povedzte im, že môžu využiť vizuálne pomôcky ako napríklad grafy, ktoré im môžu pomôcť sprostredkovať informácie ostatným.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka si overí porozumenie pomocou nasledujúcich otázok:

- *Čo je podľa vás tá najťažšia vec na puberte?*
- *Akú najväčšiu výhodu prináša dosiahnutie fyzickej zrelosti?*

Sviatky a oslavy

ZHRNUTIE

Študenti/ky pomocou debaty analyzujú význam Sviatku svätého Valentína. Trieda diskutuje o tom, či by sa Sviatku svätého Valentína malo venovať menej pozornosti.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky si rozvinú zručnosť skenovania tým, že budú hľadať doplnkové materiály a čítať texty na internete.
- Študenti/ky si prepracujú a utužia tematickú slovnú zásobu tým, že ju budú využívať v debate.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka vyzve študentov a študentky, aby si na internete na rôznych stránkach prečítali o Sviatku svätého Valentína (napr. Wikipedia, www.zivotopisysvatych.sk, cbn.com/st.valentine).

Všetci si pripravia 2 súhlasné a 2 nesúhlasné argumenty na tézu „Sviatku svätého Valentína by sa malo venovať menej pozornosti.“

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka uvedie tému a ciele hodiny, vysvetlí formát aktivity a princípy vyhodnocovania. Vyberú sa dvaja ľudia, ktorí budú spolu debatovať a traja ľudia, ktorí budú rozhodcovia. Dvaja vyberú debatéri a pár minút pripravujú a zvyšok triedy diskutuje s učiteľom/učiteľkou o téze a pripravuje otázky.

KROK 2: DEBATNÉ FÓRUM

- SÚHLASNÁ REČ.....3 min.
- OTÁZKY Z TRIEDY3 min.
- NESÚHLASNÁ REČ.....3 min.
- OTÁZKY Z TRIEDY3 min.
- Rozhodcovia analyzujú debatu a použité argumenty.
- Zvyšok triedy a debatéri vyjadria svoj názor na debatnú tézu, učiteľ/ka moderuje diskusiu. Diskusia sa môže zamerať aj na otázky a odpovede, ktoré zazneli počas debaty.

KROK 3: Učiteľ/ka zadá úlohu: *Napísať krátky názor na danú tému* (približne 90 slov). Študenti a študentky vypracujú úlohu.

VYHODNOTENIE

- Učiteľ/ka ohodnotí debatérov a rozhodcov podľa toho, aký mali prejav a podľa logiky ich pripravených argumentov.
- Učiteľ/ka ohodnotí písomne vypracovanú úlohu.

Vzťahy v rodine – Rozvod

ZHRNUTIE

Študenti/ky diskutujú na tému rozvod. Premýšľajú o rôznych situáciách v manželstve a využívajú pri tom techniku brainstormingu (okamžitých nápadov). Následne pomocou debatného fóra diskutujú o otázke rozvodu.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky budú analyzovať, či je rozvod najlepším riešením rozpadajúceho sa manželstva.
- Pomocou debatného fóra si študenti/ky rozvinú argumentačné a analytické zručnosti.

PRÍPRAVA

Študenti/ky by mali poznať pravidlá debatného fóra a aj De Bono metódu 6 myšliacich klobúkov

http://www.debonogroup.com/six_thinking_hats.php

<http://skolskyservis.teraz.sk/zakladne-skoly/sest-mysliacich-klobukov-zs-metodika/1893-clanok.html>

Na predchádzajúcich hodinách by mali študenti/ky čítať rôzne texty a pozeráť videá na tému rozvod.

Učiteľ/ka pripraví pre každého študenta a študentku jednu kartičku s nejakou rodinnou situáciou, pracovný list na zamyslenie, papiere a perá na brainstorming v skupinách.

POPIS

KROK 1: KRUH

Študenti a študentky sedia v kruhu. Každý dostane kartičku s nejakou rodinnou situáciou. Potichu si prečítajú popis na kartičke a každý povie žltý alebo čierny – podľa situácie, ktorú dostali. Učiteľ/ka porozpráva o rôznorodosti ľudí, životov a rodín a o tom, že napriek tomu, akú máme rodinnú situáciu, stále musíme chodiť do školy, do práce, musíme pokračovať v učení, pracovaní, užívaní života.

KROK 2: BRAINSTORMING

Trieda sa rozdelí do dvoch skupín a pomocou metódy brainstormingu v skupinách vymýšľajú nápady, čo ľudia robia, keď sa im rozpadáva manželstvo. Skupiny si vyberú jedného rečníka, ktorý prezentuje ich nápady.

Skupiny následne premýšľajú o tom, aký má rodinná situácia vplyv na ostatných. Skupiny vyberú iného rečníka, ktorý prezentuje ich nápady.

KROK 3: DEBATNÉ FÓRUM

- TÉZA: „Rozvod je najlepšie riešenie na rozpadajúce sa manželstvo.“
- Vytvorí sa 2 tímy (súhlasný a nesúhlasný) a určí sa poradie rečníkov.
- REČ SÚHLASNÉHO TÍMU: Rečník prezentuje argumenty, prečo je téza pravdivá.....5 min.
- KRÍŽOVÝ VÝSLUCH: Trieda sa môže prvého rečníka pýtať otázky.2–3 min.
- REČ NESÚHLASNÉHO TÍMU: Rečník prezentuje argumenty, prečo je téza nepravdivá.5 min.
- KRÍŽOVÝ VÝSLUCH: Trieda sa môže druhého rečníka pýtať otázky.2–3 min.
- VŠEOBECNÁ DISKUSIA2–3 min.
- REČ SÚHLASNÉHO TÍMU.....2 min.
- REČ NESÚHLASNÉHO TÍMU2 min.
- HLASOVANIE za alebo proti rozvodu v rozpadávajúcom sa manželstve. V závislosti na debate trieda hlasuje o tom, či s tézou súhlasí alebo nie.

KROK 4: ZAMYSLENIE

Učiteľ/ka študentom a študentkám rozdá pracovné listy na zamyslenie s otázkami:

- Čo sa nám podarilo?
- Čo sa nám nepodarilo?
- Nápady na ďalší raz

Na konci hodiny študenti a študentky odovzdajú učiteľovi/učiteľke vyplnené pracovné listy.

VYHODNOTENIE

- Rečníci sú ohodnotení známkami.
- Aktívni študenti a študentky dostanú body.

Militarizmus a pacifizmus

ZHRNUTIE

Pomocou obrázkov a plagátov študenti/ky pracujú s konceptmi militarizmu a pacifizmu. Študenti/ky tiež využívajú fotky a životopisy ľudí, aby porozumeli vybraným konfliktom dnešného sveta.

Trvanie aktivity je približne 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky spoznajú hlavné charakteristiky konceptov militarizmu a pacifizmu. Budú vedieť formulovať svoje názory na súčasné konflikty.
- Študenti/ky budú využívať obrázky ako prostriedok na vyjadrenie svojich názorov. Na základe toho si precvičia schopnosť kritického myslenia a logickej analýzy.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka pripraví prezentáciu s obrázkami (viď. POZNÁMKY).
- Učiteľ/ka pripraví zoznam tvrdení ohľadom vojny a mieru v dnešnom svete.

POPIS

KROK 1: Trieda sa rozdelí do 4 skupín a učiteľ/ka im ukáže svoju prezentáciu. Úloha študentov a študentiek je vymyslieť ku každému obdobiu na plagáte nejaký názov, majú na to pár minút. Potom každá skupina predstaví vymyslené názvy a aj dôvody, prečo vybrali práve tieto názvy.

KROK 2: Prvé dve skupiny majú za úlohu hľadať obrázky a plagáty, na ktorých sú zobrazené vojny a konflikty zo súčasného obdobia. Zároveň analyzujú, akým spôsobom je na obrázkoch vojna vyobrazená.

Ďalšie dve skupiny analyzujú texty s výňatkami zo životopisov známych ľudí, ktorí sa zúčastňovali v aktívnych konfliktoch. Analyzujú, akým spôsobom je v ich životopisoch vyobrazená vojna.

KROK 3: Všetky skupiny prezentujú svoje zistenia. Skupiny si vzájomne môžu klať otázky a učiteľ/ka moderuje diskusiu po prezentáciách.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka dá hlasovať o tom, ktorá skupina vybrala plagátom najlepšie názvy a dá im za to dobrú známku.

POZNÁMKY

Nemecký plagát

Britský plagát

Francúzsky plagát

Erich Ludendorff

J. L. Jaurès

Bertha von Suttner

Štvrtá moc alebo médiá

ZHRNUTIE

Študenti a študentky použijú sokratovskú maieutiku (sokratovský dialóg), aby lepšie porozumeli role žurnalistiky v spoločnosti.

Trvanie aktivity je zhruba 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky spoznajú dôležitosť žurnalistiky v našej spoločnosti. Študenti/tky budú spochybňovať názory a tvrdenia, ktoré prinesie učiteľ/ka a trieda.
- Študenti/tky sa naučia používať metódu sokratovského dialógu. Študenti/tky sa naučia kriticky spochybniť a analyzovať im prednesený materiál.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka pripraví prezentáciu o žurnalistike v spoločnosti.
- Učiteľ/ka vytvorí zhrnutie štruktúry názoru, ktorý používa argumenty a názoru, ktorý nepoužíva argumenty.
- Učiteľ/ka pripraví zoznam tvrdení a názorov, ktoré sa týkajú verejnej mienky.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka zhrnie triede, prečo je žurnalistika dôležitá pre spoločnosť. Učiteľ/ka predstaví logicky odôvodnený pohľad na určitý aspekt (napr. prečo si vyberám politikov, ktorí si vážia zelenú politiku). Potom učiteľ/ka predstaví logicky ľahko spochybiteľný pohľad (napr. neverím politikom, ktorí nemajú bradu). Túto úlohu môže prevziať aj študent alebo študentka, ktorí sa na to vopred pripravili.

KROK 2: Študenti a študentky sa prenesú do roly žurnalistov a za 8 minút si pripravujú otázky, ktorými napadnú názory prezentované učiteľom/učiteľkou. Pri tvorbe otázok sa môžu riadiť tzv. otázkovou mapou, prístupnou napríklad v knihe *Thinker's Guide to the Art of Socratic Questioning* od Dr. Richarda Paula a Dr. Lindy Elder.

KROK 3: Študenti a študentky položia svoje otázky učiteľovi/učiteľke, učiteľ/ka sa bude snažiť obhájiť svoje názory. Potom študenti/tky ohodnotia odôvodnenie svojich otázok i argumentov zo strany učiteľa/ky, a to najprv v trojiciach (5 minút) a potom spoločne s učiteľom/kou.

VYHODNOTENIE

Študenti/tky hlasujú o najlepšej položenej otázke (alebo o takej, ktorej zodpovedanie spôsobilo učiteľovi/ke najväčšie argumentačné problémy). Toto môže byť oznámkované alebo len použité ako dobrý príklad umenia pýtať sa správne otázky.

Európsky parlament

ZHRNUTIE

Študenti/ky sa učia o Európskom parlamente zapojením sa do mini-simulácie.

Trvanie aktivity je zhruba 2 × 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky budú poznať základné informácie o Európskom parlamente.
- Študenti/ky budú musieť obhajovať názory krajiny, ktorú reprezentujú.
- Študenti/ky sa takto dozvedia o úlohe reprezentanta štátu.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka pripraví prezentáciu o Európskom parlamente.
- Učiteľ/ka poskytne (ak je to potrebné) zhrnutie o stavbe argumentu.
- Učiteľ/ka pripraví tému na simuláciu.
- Učiteľ/ka pripraví postoje 10 rozličných krajín voči téme simulácie (rozdiely, ale aj oblasti, v ktorých sa všetky krajiny zhodnú).

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka poskytne zhrnutie o Európskom parlamente. Učiteľ/ka predstaví tému simulácie (napr. Aký postoj by mala Európska únia zaujať ohľadom sankcií voči Rusku?).

KROK 2: Študentom a študentkám sú pridelené štáty a rozdelia sa do dvojíc alebo trojíc. Nasleduje 15 minút na prípravu argumentov na základe pohľadu jednotlivých štátov. Simulácia nepostupuje podľa politických strán ale podľa zástupcov štátov.

KROK 3: Učiteľ/ka moderuje (v úlohe predsedu Európskeho parlamentu) otvorenú debatu na danú tému. Následne nechá 5 minút na uvoľnenejšiu debatu, v ktorej sa študenti a študentky budú snažiť presvedčiť jeden druhého o svojich názoroch.

KROK 4: Nasleduje druhá otvorená debata na 10 minút. Následne sa členovia každej skupiny dohodnú na spoločnom záverečnom vyhlásení. Potom sa o každom vyhlásení hlasuje jednoduchou väčšinou.

KROK 5: Hlasovanie o záverečnom rozhodnutí.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka dá spätnú väzbu ohľadom celej simulácie Európskeho parlamentu a vysvetlí rozdiely medzi skutočným a simulovaným parlamentom.

Kultúry sveta s dôrazom na Čínu

ZHRNUTIE

Študenti a študentky sa naučia o Maových reformách v Číne pomocou dokumentu, ktorý budú pozerieť. Budú si robiť poznámky, značiť dôležité informácie a budú schopní tieto informácie dať do kontextu, aby ich potom mohli prezentovať triede.

Trvanie aktivity je zhruba 90 minút.

CIELE

- Študenti/ky sa naučia o Maových reformách v Číne.
- Študenti/ky sa naučia písať si poznámky, tvoriť argumenty a prezentovať ich.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka pripraví zhrnutie a vizuálne pomôcky o Maových reformách v komunistickej Číne.
- Učiteľ/ka pripraví dokument v angličtine Declassified Chairman Mao.
- Učiteľ/ka pripraví papiere na zapisovanie poznámok aj so štruktúrou argumentu, aby si trieda svoje poznámky rovno zapisovala formou argumentov.
- Učiteľ/ka má nachystané otázky a je pripravený/á viesť diskusiu.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka dá triede základné informácie o Maovom pláne Veľký skok vpred a o Kultúrnej revolúcii. Učiteľ/ka tiež triede pustí spomínaný dokument o tejto téme. V tomto dokumente rôzni historici hovoria o detailoch Maových politických reforiem a opisujú Maovu osobu i spôsob jeho vládnutia. Počas sledovania dokumentu si trieda robí poznámky. Študenti a študentky by si mali všimnúť odlišné názory jednotlivých historikov, ktorí v dokumente vystupujú.

KROK 2: Učiteľ/ka otvorí organizovanú diskusiu o odlišných názoroch na Maove vládnutie v Číne a o odlišných pohľadoch historikov v dokumente. Študenti/ky môžu navzájom zdieľať svoje názory zapísané vo forme argumentov. Učiteľ/ka zhrnie názory, ktoré zazneli v triede, ale aj dopady, ktoré mala Maova vláda na Čínu aj celý svet.

VYHODNOTENIE

Študenti a študentky môžu byť hodnotení podľa toho, ako sa zapájali, alebo učiteľ/ka môže ohodnotiť ich argumenty.

Náboženstvá

ZHRNUTIE

Študenti a študentky sa učia interpretovať a pochopiť svetové náboženstvá pomocou schopností ako vyhľadávanie informácií, argumentácia, verejný prejav a analytické písanie. Na konci hodiny by mala byť trieda schopná identifikovať jednotlivé svetové náboženstvá a hlavné rozdiely medzi nimi.

Trvanie aktivity je zhruba 80 minút.

CIELE

- Študenti/tky sa dozvedia o hlavných svetových náboženstvách a analyzujú ich.
- Študenti/tky sa naučia pristupovať k vyhladaným informáciám kriticky a osvoja si argumentačné zručnosti.

PRÍPRAVA

- Počas tejto hodiny sa bude používať počítač.
- Učiteľ/ka si pripraví otázky, pomocou ktorých bude viesť diskusiu.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka najprv triede predstavi relevantné kľúčové slová:

- Typy náboženských organizácií (*cirkev, sekta, kult*)
- Hlavné svetové náboženstvá (*kresťanstvo, judaizmus, hinduizmus, budhizmus, konfucianizmus, islam*)

Študenti a študentky dostanú za úlohu vyhľadať na internete informácie o hlavných svetových náboženstvách.

KROK 2: Učiteľ/ka otvorí diskusiu o týchto otázkach:

Čím sa odlišuje cirkev, kult a sekta?

Čím sú si podobné kresťanstvo, islam, judaizmus, hinduizmus, budhizmus a konfucianizmus?

KROK 3: Učiteľ/ka otvorí skupinovú debatu na tézu: „Náboženstvo je užitočné pre ľudstvo“. Študentom a študentkám bude určená pozícia, ktorú musia zastávať (budú súhlasiť alebo nesúhlasiť s tézou). Študenti a študentky v tejto debате použijú informácie, ktoré našli na internete, ale aj ktoré sa dozvedeli v skupinovej diskusii.

KROK 4: Trieda dostane sa úlohu vybrať si dve z doteraz preberaných náboženstiev a porovnať ich v eseji zhruba na jednu stranu. Pri písaní majú študenti a študentky využívať informácie, ktoré nadobudli v predchádzajúcich častiach hodiny.

VYHODNOTENIE

Aktívne zapájanie sa by malo byť hodnotené dobrou známkou. Eseje by mali byť známkované podľa toho, nakoľko študenti a študentky využili informácie z hodiny. V eseji by mali byť taktiež ohodnotené argumentačné zručnosti.

Odporca vojenskej služby

ZHRNUTIE

Študenti a študentky spoločne diskutujú o tom, čo to znamená, keď je vojak odporcom vojenskej služby. Potom diskutujú o troch konkrétnych bodoch, ktoré sa týkajú práv vojaka. Táto hodina zahŕňa úlohy zamerané na čítanie aj rozprávanie.

Trvanie aktivity je zhruba 90 minút.

CIELE

- Študenti/tky sa naučia zhodnotiť sedem názorov týkajúcich sa vojaka, ktorý dezertoval a nárokoval si právo byť odporcom vojenskej služby.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka si pripraví pracovné listy s textom na prečítanie. Tiež rozdelí triedu do dvojíc a pripraví si rozdelenie triedy do štvoríc na druhú časť hodiny.

POPIS

KROK 1: Študenti a študentky si prečítajú zadaný text s názvom „*Zaslúži si Gunner Williams tento rozsudok?*“ a zapíšu si svoj názor o tomto texte. Potom si svoj názor medzi sebou povedia v dvojiciach. Študenti a študentky by sa mali snažiť dosiahnuť v dvojiciach názorový konsenzus.

KROK 2: Učiteľ/ka rozdelí triedu do spomínaných štvoríc a predstavi nasledujúce tri odporúčania. Tie sa budú upravovať tak, aby s nimi nakoniec každý z jednotlivé štvorice súhlasil. Napríklad to môže vyzerať tak, že v prvej skupine učiteľ/ka zmení kladné výroky na záporné. Taktiež môže zameniť *vrátane* a *okrem*. Učiteľ/ka môže urobiť toľko úprav výrokov, koľko je potrebné na to, aby všetci zo skupiny súhlasili.

- *Vojakom by malo byť dovolené odmietnuť vojenskú službu kedykoľvek, vrátane situácie prebiehajúceho konfliktu.*
- *Vojakom by malo byť dovolené namietat' proti konkrétnemu konfliktu, bez ohľadu na to, či sú dobrovoľníci alebo branci.*
- *Vojakom by malo byť dovolené otvorene pochybovať o postupe vedenia pred, počas či po konflikte.*

KROK 3: Každá skupina sa snaží presvedčiť ostatných, aby sa ku nej pridali. Každá skupina pokračuje v presvedčaní a upravuje svoje odporúčania, až kým sa všetci študenti a všetky študentky nepridajú do jednej skupiny. Je to dynamická debata, ktorej cieľom je dosiahnuť, aby sa celá trieda zhodla na rovnakom znení spomínaných troch odporúčaní.

Každá skupina predstavi triede svoju verziu odporúčaní.

Jednotlivci sa presunú do tej skupiny, s ktorou súhlasia najviac. Ak spolu súhlasia nejaké skupiny, spoja sa do jednej väčšej.

Každá novo vytvorená skupina sa opäť snaží presvedčiť ostatných, aby sa ku nej pridali upravením svojich odporúčaní tak, aby bol dosiahnutý kompromis. Akonáhle študent alebo študentka súhlasí s nejakou verziou odporúčaní, pridá sa do skupiny, ktorá ich prezentuje.

Debata pokračuje až do bodu, v ktorom je celá trieda v jednej skupine a súhlasí s jednou verziou odporúčaní.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka dohliada na priebeh aktivít a značí si jazykové chyby bez toho, aby sa priamo zapojil/a. Na nasledujúcej hodine sa bude o týchto chybách diskutovať a učiteľ/ka ich vysvetlí. Tie tri odporúčania, na ktorých sa zhodla celá trieda, sa napíšu na tabuľu, a učiteľ/ka spolu s triedou z nich vyvodí záver.

POZNÁMKY

Pred tým, ako bude trieda čítať nižšie uvedený text, by mal/a učiteľ/ka naučiť študentov a študentky určitú slovnú zásobu vzťahujúcu sa ku témam trestu, legislatívy a zákonných práv.

TEXT

Zaslúži si Gunner Williams tento rozsudok?

V stredu 11. septembra 1991 bol Gunner Williams, člen 27. poľného pluku kráľovského delostrelectva, súdený vojenským súdom vo veci jedného obvinenia z dezercie a dvoch obvinení zo správania ohrozujúceho poriadok a vojenskú disciplínu, keďže odišiel bez priepustky od jeho pluku v Nemecku deň pred tým, ako mal nastúpiť do aktívnej služby. Bol uznaný vinným zo všetkých obvinení, odsúdený na 14 mesiacov vo väzení a prepustený „s hanbou“ z armády.

Dr. Alan Borg, riaditeľ Kráľovského vojenského múzea: „Myslím si, že pred pár stovkami rokov by ho zastrelili – v tých časoch moc nebrali na milosť vojakov, ktorí neposlúchali rozkazy. Podľa všetkého si bol vedomý možných dôsledkov svojho konania, takže teraz tie dôsledky musí prijať.“

Ian Lavender, herec v seriáli *Dad's army*: „Ja s ním sympatizujem, aj keď si myslím, že jeho načasovanie bolo naozaj zlé. Prečo čakal až dokiaľ neprišiel nejaký konflikt, aby dal najavo svoje pocity? Ale aj tak si myslím, že by nikto nemal ísť do väzenia kvôli svojmu morálnemu úsudku. Nepáčilo by sa mi stratiť 14 mesiacov života.“

Penny Dunman, právna poradkyňa a matka vojaka v Perzskom zálive: „Bola som ohromená odvahou môjho syna, ktorú bolo cítiť z listov, ktoré nám posielal z Perzského zálivu. Gunner Williams je taktiež odvážny, pretože koná podľa svojho svedomia. Obdivujem každého, kto sa postaví proti verejnej mienke.“

Tom Slizelki, asistent redaktora v časopise *Soldier of Fortune*: „Vyšiel z toho ešte celkom dobre. Už mám dosť tých rozmazaných deciek, ktoré šli do armády pre vzdelávacie a tréningové výhody a potom plačú a hovoria „och nie nie nie“ keď majú niečo reálne urobiť. Nemôžeš len tak vstúpiť do armády a potom sa nechať preradiť ako odporca vojenskej služby, keď veci začnú byť drsné.“

Violet Oliver, dobrovoľníčka pre Kráľovskú dobrovoľnícku službu: „Mal na to myslieť pred tým, ako vstúpil do armády. Ja som mala 17 rokov, keď som bola v poslednej vojne odvedená do záchranej služby. Pracovali

s nami muži, ktorí boli odporcami vojenskej služby, ale tí si to rozmysleli dostatočne skoro. Nebolo to tak, že by vstúpili do armády a potom proste odišli, keď si to rozmysleli.“

Dr. Barrie Paskins, docent vojnových štúdií: „S ľuďmi, ktorí majú námietky proti konkrétnej vojne, sa bežne nikto moc nepára. Väčšia zhovievavosť je k tým, ktorí veria, že všetky vojny bez rozdielu sú nespravodlivé. Ľudia si nemôžu vyberať, ktoré rozkazy poslúchnu a ktoré nie, ale aj tak si myslím, že armáda tento prípad moc dobre nezvládla.“

Celia Pease, redaktorka pre informačný bulletin *Far East Prisoner of War*: „Prečo preboha vstupoval do armády ak nebol pripravený bojovať? Ľudia hovoria, že to nebola naša vojna, pretože to nebola naša krajina, ktorú napadli, ale ani Poľsko v poslednej vojne nebola naša krajina, a predsa sme bojovali.“

Pracovať alebo nie? Pravidlá pre nepľoletých pracovníkov

Je Jakubova zmluva legálna?

Čo legislatívne nesedí na Jakubovej práci v lete?

Je legálne, aby Jakub pokračoval v práci na čiastočný úväzok, aj keď študuje na strednej škole?

ZHRNUTIE

Študenti/ky sa zoznámia s právnymi predpismi pre maloletých pracovníkov. Budú diskutovať o konkrétnom prípade a budú na ňom zisťovať, ako sa zákon prejaví v reálnom živote.

Trvanie aktivity je 90 minút (2 × 45 minút).

CIELE

- Študenti/ky si nájdu informácie o zákonoch zaoberajúcich sa prácou.
- Študenti/ky budú diskutovať o jednoduchom prípade, aby porozumeli problematike.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka pripraví pracovné listy s popisom prípadovej štúdie.
- Učiteľ/ka pripraví odkazy na vhodnú legislatívu a označí dôležité časti relevantných zákonov.

POPIS

KROK 1: Študenti/ky si prečítajú prípadovú štúdiu a v dvojiciach diskutujú a hľadajú odpovede na zadané otázky. Nasleduje diskusia.

KROK 2: Študenti/ky si pomocou legislatívy skontrolujú svoje odpovede. Učiteľ/ka im môže napísať najdôležitejšie časti relevantných zákonov, aby bol tento proces kratší a aby sa strávilo menej času čítaním nepodstatných informácií.

KROK 3: Nasleduje celotriedna diskusia, v ktorej sa trieda dopracuje k správnym odpovediam na všetky zadané otázky.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka môže oznámkovať odpovede skupín po KROKU 2.

POZNÁMKY

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

Jakub (16 rokov) toto leto dokončil základnú školu. Jeho kamarát z gymnastiky mu ponúkol prácu na leto – robiť vyhadzovača v nočnom klube. Jakub na svoj vek vyzerá staršie a veľa posilňoval, takže fyzicky sa na túto prácu hodí. Jakub je sebavedomý, prijíma ponuku a v ten istý deň podpíše zmluvu. V zmluve je napísané, že Jakub si v práci v nočnom klube na plný úväzok (40 hodín za týždeň) zarobí 1000 €.

Keď sa leto skončilo, Jakub pokračuje v štúdiu na strednej škole, ale chcel by ostať pracovať aj v nočnom klube. Ponúknu mu prácu na čiastočný úväzok od štvrtka do nedele.

Zasadanie vlády

ZHRNUTIE

Študenti/ky reprezentujú ministrov a ministerky štátnej vlády. Diskutujú o finančnej kríze, ktorá zasiahla štátny rozpočet, a snažia sa vybojovať si svoj podiel príjmov na záväzky, ktoré súvisia s ich poľom pôsobnosti.

Trvanie aktivity je 135 minút (3 × 45 minút).

CIELE

- Študenti/ky zistia, ako funguje vláda.
- Študenti/ky diskutujú o škrtoch v štátnom rozpočte a diskutujú o tom, prečo by mali dostať práve toľko peňazí, koľko žiadajú.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka vopred rozdelí úlohy, aby sa mohli študenti a študentky pripraviť a spraviť si prieskum. Trieda sa rozdelí do trojíc alebo štvoric v závislosti na tom, aká veľká je trieda a tiež aká veľká je vláda danej krajiny. Každá skupina si spomedzi seba vyberie jedného rečníka, ktorý ich bude reprezentovať ako minister alebo ministerka. Ostatní budú poradcovia a poradkyne.
- Učiteľka usporiada miestnosť tak, že lavice sú pospájané ako jeden veľký konferenčný stôl. Všetci členovia vlády sa musia zmestiť za stôl.
- Učiteľ/ka pripraví menovky pre každého ministra a ministerku (napr. Minister zahraničných vecí).

POPIS

KROK 1: Všetci ministri a ministerky sedia za rokovacím stolom. Poradcovia a poradkyne môžu sedieť za svojimi ministrami a ministerkami, aby im mohli radiť. Ministri a ministerky majú 4-5 minútovú prezentáciu ohľadom svojich záväzkov a ohľadom škrtoch, ktoré sú schopní urobiť na to, aby dokázali naplniť svoje kľúčové úlohy a záväzky. Môžu tiež navrhnúť spôsoby, ako navýšiť príjmy do štátneho rozpočtu.

KROK 2: Po každej prezentácii môžu ostatní ministri a ministerky položiť maximálne 3 otázky. Túto diskusiu moderuje predseda vlády, ktorého môže zastupovať učiteľ/ka alebo nejaký skúsený študent alebo študentka. Na rokovaní môžu hovoriť iba ministri a ministerky. Poradcovia a poradkyne môžu svoje otázky šepkať svojim ministrom a ministerkám.

KROK 3: Po úvodných príspevkoch sa spočítajú výdavky a je možné, že budú prevyšovať príjmy do rozpočtu. Predseda vlády vedie diskusiu, hlasovanie a pýta si nové návrhy, ako dosiahnuť vyrovnaný rozpočet.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka ohodnotí skupiny na základe ich zapojenia do aktivity a na základe kvality ich prezentácie.

POZNÁMKY

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

Vzhľadom k neočakávaným okolnostiam sa štátny rozpočet znížil približne 10 krát (to znamená z pôvodného slovenského rozpočtu 16 miliárd € na 1,6 miliárd €). Každý minister a ministerka musí naplánovať krízový rozpočet tak, aby dokázal/a naplniť svoje záväzky, ale aby obmedzil/a nadbytočné aktivity.

Neodporúča sa iba vydeliť svoj rozpočet číslom 10, pretože to môže znamenať, že nebudete schopní splniť žiadne svoje povinnosti.

PRÍKLAD

Ministerstvo zdravotníctva (zodpovedné za zdravotnú starostlivosť, poistenie, vzdelávanie pracovníkov, ...)

Súčasný rozpočet je 1,5 miliárd €. Ak by ste žiadali iba o 150 miliónov €, tak musíte škrtať na všetkom: žiadna zdravotná starostlivosť, žiadne poistenie. Môžete žiadať aj o väčší podiel rozpočtu ako ste mali doteraz, pretože povinnosti vášho rezortu sú dôležitejšie ako napríklad povinnosti ministerstva obrany.

Učiteľ/ka podporuje študentov a študentky v tom, aby sa snažili robiť veľké škerty v rozpočte.

Doplaz sa pre moc a bohatstvo

ZHRNUTIE

Študenti/ky sa pomocou simulácie dozvedia, ako je na svete rozdelené bohatstvo. Hra s rýchlym tempom pomôže študentom a študentkám porozumieť vzťahom medzi peniazmi a mocou, znevýhodnením a spravodlivosťou, chudobou a bohatstvom. Nasledovať bude dlhá rozprava a diskusia.

Trvanie aktivity je 90 minút (2 × 45 minút).

CIELE

- Študenti/ky porozumejú nepravosti vo svete, ktorá pramení z nerovnomerného rozdelenia bohatstva a moci. Budú vedieť kriticky rozmýšľať o príčinách a dôsledkoch chudoby.
- Študenti/ky budú presadzovať ľudskú dôstojnosť a spravodlivosť.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka pripraví:

- 120 čokoládových mincí (alebo cukríkov zabalených v pozlátku),
- 4–5 párov ponožiek,
- 3 plagáty popisujúce 3 hlavné skupiny: TÍ, ČO MAJÚ; TÍ, ČO NEMAJÚ; TÍ, ČO MAJÚ TROCHU,
- Otázky do debaty (napísané na flipcharte alebo na tabuli)

Usporiadanie triedy: stoličky sú v kruhu, v strede je voľné miesto.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka vysvetlí, že nasledujúca hra bude simulácia. Účastníci si v nej medzi seba rozdelia svetové bohatstvo. Mince nezastupujú iba peniaze, ale aj bývanie, jedlo, školy, zdravotnú starostlivosť, politický vplyv a iné.

KROK 2: Cieľom hry je nazbierať čo najviac mincí. Jedno dôležité pravidlo: nikto nemôže počas hry nikoho chytať. Za porušenie pravidla je trest, napríklad odobranie jednej až všetkých mincí.

- Niekoľko hráčov je špeciálnych:
- 1. Učiteľ/ka rozdelí 20 mincí 4–5 hráčom
- 2. 4–5 hráči dostanú pár ponožiek, ktoré majú mať navlečené na rukách až do konca hry. Diskusia o týchto podmienkach bude prebiehať až neskôr.
- Rozsypete 100 mincí do stredu kruhu: toto je svetové bohatstvo!
- Odštartujte študentov a študentky. Ich úlohou je pozbierať čo najviac mincí. Táto časť trvá 1–2 minúty.
- Keď sú všetky mince vyzbierané, hráči si spočítajú, koľko majú mincí. Všetci sa postaví do stredu kruhu a učiteľ/ka opäť usadí študentov a študentky podľa toho, koľko majú mincí. Na začiatok kruhu si sadnú tí, ktorí majú najmenej, až po tých, ktorí majú najviac. Učiteľ/ka povie číslo a študenti a študentky s týmto počtom mincí si sadnú na určené miesto.

KROK 3: Učiteľ/ka pripomenie študentom a študentkám, že mince reprezentujú bohatstvo a moc v svete. Počet mincí zásadne ovplyvňuje ich život. Učiteľ/ka prečíta nasledujúce charakteristiky 3 skupín a sústreďí sa pri tom na tú skupinu študentov, ku ktorej sa popis vzťahuje. Toto môže ešte viac posilniť ich osobnú reakciu na danú informáciu.

- TÍ, ČO NEMAJÚ: hráči s 2 a menej mincami: Bude pre vás ťažké prežiť kvôli chorobám, podvýžive a nedostatku pitnej vody. Mnohí z vás hladujú, veľa detí zomrie. Máte nedostatočný prístrešok. Nemáte dostatočné vzdelanie alebo nemáte žiadne vzdelanie. Máte málo alebo aj nič na uspokojenie svojich základných potrieb. Váš hlas má koeficient 0,5.
- TÍ, ČO MAJÚ TROCHU: hráči s 3–5 mincami: Ste schopní pokryť vaše základné potreby: máte prístup k základnému vzdelaniu, máte vhodné jedlo a výživu, máte prístup k zdravotnej starostlivosti a vhodné bývanie. Váš hlas má koeficient 2.
- TÍ, ČO MAJÚ: hráči s 6 a viac mincami: Ste schopní uspokojiť všetky svoje základné potreby a väčšinu vašich túžob: máte prístup k základnému aj vyššiemu vzdelaniu (stredné školy, univerzity), máte vhodné jedlo a výživu, dobrú zdravotnú starostlivosť, vhodné bývanie, hračky, televízor, autá, počítače a všetky luxusné veci. Váš hlas má koeficient 5.

KROK 4: Hráči vytvoria štvorice alebo päťice, najlepšie s hráčmi z rovnakej ekonomickej kategórie: TÍ, ČO MAJÚ; TÍ, ČO NEMAJÚ; TÍ, ČO MAJÚ TROCHU. Učiteľ/ka im prečíta otázky na premýšľanie (otázky sú zapísané aj na flipcharte, aby študenti/ky lepšie rozumeli a aby sa k nim dalo ľahko vrátiť späť):

- *Aké máte pocity z toho, ako ste získali mince? Aký máte pocit z toho, ako sú rozdelené? Bolo to pre všetkých spravodlivé?*
- Kto z našej spoločnosti/krajiny/školy sú TÍ, ČO MAJÚ; TÍ, ČO NEMAJÚ; TÍ, ČO MAJÚ TROCHU?
- Po 10 minútach diskusie učiteľ/ka požiada hráčov, aby sa podelili o svoje pocity s celou skupinou. Teraz nediskutujte, iba si vypočujte rôzne hlasy, ktoré podporia zážitok.
- Učiteľ/ka položí otázku: *Myslíte si, že svetové bohatstvo a moc by sa mali prerozdeliť?* Študenti/ky odpovedajú na otázku tak, že sa postavia do jedného zo štyroch rohov, ktoré sú označené nápismi: ROZHODNE ÁNO, ROZHODNE NIE, ASI ÁNO, ASI NIE.
- Študenti/ky obhajujú svoj názor, učiteľ/ka sedí v strede triedy a pohybuje sa smerom k skupine s najpresvedčivejšími argumentami.

VYHODNOTENIE

- Študenti/ky zhrnú svoje náhľady, poučenia a otázky, s ktorými odchádzajú.
- Učiteľ/ka môže pustiť kúsok z videa “If the earth were a village” (Keby bola zem dedina).
- Každý si môže vziať jednu čokoládovú mincu, zvyšok mincí dostane skupina s najlepšimi argumentami.

POZNÁMKY

1. Téma ohľadom ekonomickej situácie nemusí byť zaujímavá pre adolescentov a nemusí byť zrozumiteľná pre 10-ročné deti. Preto by učiteľ/ka mohol/la uviesť niekoľko príkladov alebo situácií, ktorým musí čeliť každá rodina alebo komunita v dôsledku rozdelenia bohatstva a moci.
2. Nesmelým študentom, ktorí nechcú hovoriť, môžete dať viac času na prípravu a zapísanie svojich odpovedí alebo im dajte za odmenu čokoládové mince.
3. Treba počítať s tým, že v triede môžu byť agresívni hráči, ktorí môžu počas hry niekoho zraniť. Pokúste sa predísť kritickým situáciám tým, že budete opakovať pravidlá hry alebo hru na pár sekúnd aj zastavte.

ZAUJÍMAVÉ ODKAZY

- <http://www.odt.org/pop.htm>
- <http://www.miniature-earth.com/>
- <http://www.toby-ng.com/graphic-design/the-world-of-100/>

Informovanosť, nie závislosť!

ZHRNUTIE

Študenti/ky budú prezentovať konštruktívne spôsoby, ktorými môžeme reagovať na nasledujúce rizikové situácie: fajčenie, alkohol, otrava omamnou látkou, drogy. Tieto situácie môžu vzniknúť buď na základe vplyvu z domova alebo vplyvom rovesníkov, snahou vyniknúť, zo zvedavosti alebo ako spôsob vyrovnania sa so zložitou situáciou v škole (neúspech na skúškach, vylúčenie atď.).

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky uvedú príklady možných príčin užívania drog (alebo alkoholu, cigariet) u adolescentov.
- Študenti/ky budú prinášať argumenty na podporenie svojich názorov v daných situáciách, naučia sa, ako sa pýtať otázky a ako hľadať slabé stránky v argumentoch druhých.
- Študenti/ky budú vedieť presvedčiť svojich rovesníkov, že ich argumenty sú silnejšie.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka pripraví prezentáciu v PowerPointe na tému hodiny, ktorá bude obsahovať:

- *Čo sú to drogy,*
- *Riziká užívania drog,*
- *Typy drog,*
- *Účinky užívania a zneužívania drog,*
- *Psychedelické látky,*
- *Riziko „bielej smrti“*

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka nakreslí na flipchart myšlienkovú mapu (viď. POZNÁMKY). Študenti/ky vymýšľajú všetky detaily spájajúce sa k daným slovám: slovo, frázu, krátku vetu. (Možné voľby slov: závislosť, bezohľadnosť, ilúzie, bolesť, choroba, smrť, rodina, ...).

Učiteľ/ka dopisuje do plagátu všetky nápady a potom uvedie tému hodiny: dôvody, prečo niektorí ľudia užívajú drogy.

KROK 2: Učiteľ/ka predstaví pripravenú prezentáciu na tému: Prečo je pri drogách dôležitá prevencia?

KROK 3: Učiteľ/ka rozdelí triedu na štvorice alebo päťice. Každá skupina si po dohode vyberie 3 príčiny, ktoré sú podľa nich najdôležitejšie, a zvolia si tiež rečníka, ktorý bude prezentovať názory skupiny triede a bude s ostatými viesť dialóg. Študenti a študentky v skupinkách diskutujú a vyjednávajú o najdôležitejších príčinách a dôvodoch.

Študenti/ky hľadajú argumenty, sprostredkujú detaily príbehov, ktoré poznajú z tlače alebo zo skúsenosti. Odpovede sa zapisujú.

(Možné odpovede: nedostatok informácií, modely v rodine, zvedavosť, vplyv rovesníkov (alebo skupiny kamarátov a kamarátok), problémy v škole, problémy v rodine (neprítomnosť jedného z rodičov alebo oboch rodičov, nedostatočný záujem rodičov o dieťa, ...), pre zábavu, chvastanie atď.)

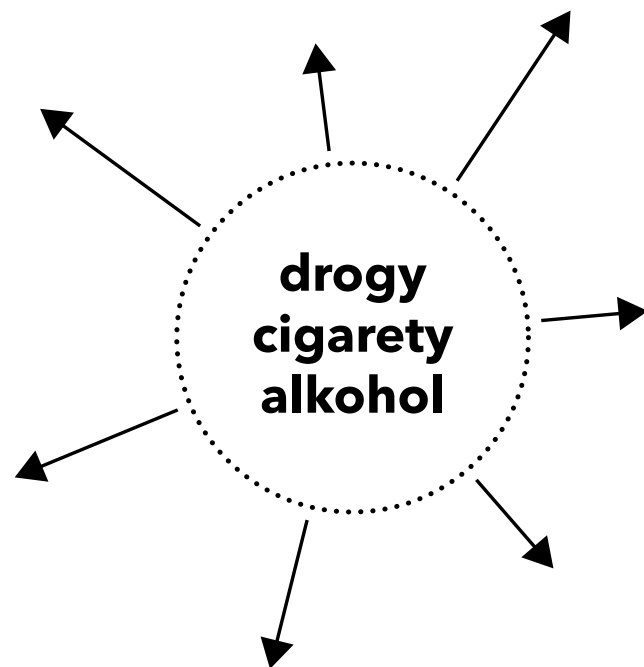
KROK 4: Každá skupina napíše na svoj flipchart doplnené vety o užívaní drog (viď. POZNÁMKY). Mali by nájsť pozitívne aspekty situácie, v ktorej sa konzument drog nachádza, mali by nájsť riešenia na prekonanie situácie.

Každá skupina bude prostredníctvom rečníka prezentovať svoje riešenia. Učiteľ/ka ohodnotí tvorivosť, spôsob prezentácie a schopnosť presvedčiť rečníkov ostatných tímov. Po prezentácii riešení majú ostatné skupiny príležitosť položiť otázky, aby si overili použiteľnosť uvedených riešení vo vybraných situáciách.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka si vedie tabuľku, kde si zaznačí meno študenta alebo študentky, jeho/jej schopnosť debatovať, silné a slabé stránky (v závislosti na tom, čo vyžaduje od študentov a študentiek). Učiteľ/ka povzbudí každého študenta a študentku a poradí im, ako by mohli zlepšiť svoj prejav a vyjednávanie s druhými.

POZNÁMKY

1. SKUPINA

Mnoho mladých ľudí začne fajčiť kvôli tomu, že fajčia aj ich rodičia. Môžu začať piť, lebo vidia, ako v tomto smere ich otec prekračuje hranicu.

Ak nechceme byť ako oni, máme veľa možností. Tu je zopár príkladov dobrých vecí, ktoré môžeme robiť:

2. SKUPINA

Veľa mladých ľudí začne fajčiť alebo piť alkohol, lebo to je spôsob ako sa zabaviť so svojimi priateľmi.

Ako sa môžete zabávať so svojimi priateľmi bez cigariet a alkoholu:

3. SKUPINA

Často sa stáva, že nejaký kamarát alebo kamarátka ťa presvedčia, že sa nič nestane, ak budeš fajčiť. Môže ti hovoriť, že ak nebudeš fajčiť, tak ostatí ťa budú považovať za zbabelca. V skutočnosti ale tento človek nie je tvoj/a kamarát/ka.

Naozajstný/á kamarát/ka sa správa takto:

4. SKUPINA

Zvedavosť je prirodzená túžba zisťovať/vidieť/skúšať/spoznávať nové veci, udalosti, javy. Zvedavosť je dobrá vec, pretože pomocou nej spoznávame svet a učíme sa nové veci. Je dobré byť zvedavý/á, ale niektorí z nás sú zvedaví na cigarety, drogy, alkohol.

Tu sú nejaké dobré veci, ktoré môžeme robiť/spoznávať/zisťovať z čistej zvedavosti:

5. SKUPINA

Vo viacerých prípadoch môžu mladých ľudí k drogám priviesť rôzne problémy. Môžu to byť napríklad tieto situácie:

- Zlé študijné výsledky
- Prepadnutie z nejakého predmetu
- Ukončené priateľstvo atď.

Takto sa môžeme naozaj vysporiadať s týmito problémami:

Problémy sexuálnych menších

ZHRNUTIE

Študenti/tky budú hrať rolovú hru: politikov a političky v ich krajine, ktorí budú diskutovať o právach menších LGBT (lesbické, gay, bisexuálne a transrodové sexuálne menšiny).

Trvanie aktivity je 90 minút (2 × 45 min).

CIELE

- Študenti/tky sa naučia o právach menších LGBT a o systéme zdravotnej starostlivosti.
- Študenti/tky sa naučia o politických postupoch v svojej krajine.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka rozdá študentom a študentkám vytlačený materiál (viď. POZNÁMKY). Materiál môžete tiež premietnuť na dataprojektore alebo ho môžete nahlas predčítať, podľa voľby učiteľa/učiteľky a technických možností v triede.
- Nie je to nutné, ale je vhodnejšie, ak majú študenti/tky prístup na internet.
- Nie je to nutné, ale je vhodnejšie, ak má učiteľ/ka prehľad o tom, koľko kresiel v parlamente má každá politická strana.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka povie študentom a študentkám, že budú hrať rolovú hru, v ktorej nebudú vyjadrovať vlastné názory, ale budú mať pridelené roly a každý z nich bude vystupovať ako keby naozaj bol tou osobou alebo tou skupinou, ktorú mu učiteľ/ka pridelil/a.

Učiteľ/ka pridelí študentom a študentkám role:

- *Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti*
- *Členky a členovia Výboru pre rodovú rovnosť*
- *Členky a členovia každej politickej strany v krajine*

Konkrétne počty ľudí v týchto roliach rozhodne učiteľ/ka a základe toho, a) koľko je v triede ľudí, b) koľko rôznych politických strán je v parlamente.

Učiteľ/ka predstaví scenár. Buď rozdá vytlačené materiály alebo ich prečíta alebo ich prezentuje na tabuli.

KROK 2: Študenti/tky dostanú úlohy v závislosti od svojej role. Prvou časťou sú písomné otázky, ktoré slúžia ako základ na to, aby

- sa študenti a študentky naučili o zdravotníckom systéme,
- sa študenti a študentky naučili o role, ktorá im bola pridelená,
- pomohli študentom a študentkám pripraviť sa na ich ústne prezentácie.

PÍ SOMNÉ OTÁZKY:

- *Za akých podmienok platí zdravotná poisťovňa za zdravotnícke služby?*
- *Vymenujte 5 procedúr, ktoré prepláca zdravotná poisťovňa.*
- *Aký je základný postoj tvojej politickej strany k problémom LGBT komunity?*
- *Sformuluj tvoj postoj k problému – malo by zdravotné poistenie pokrývať náklady na tento úkon alebo nie? Prečo?*

KROK 3: Nasleduje prezentácia.

1. Prezentuj ostatným názor tvojej politickej strany (reč dlhá max. 2 minúty) alebo prezentuj názor tvojej politickej strany učiteľovi/učiteľke (napíš reč).
2. Hlasujte o tom, či by mala byť operácia preplatená poisťovňou alebo nie. Každá politická strana má toľko hlasov, koľko má v skutočnom parlamente.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka si vyberie, či budú študenti/ky prezentovať svoje príspevky k téme alebo vypracujú písomnú prácu na danú tému.

POZNÁMKY

NOVINOVÝ ČLÁNOK

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (odteraz ÚDZS) zamietol preplatenie operácie, ktorá bola vykonaná na súkromnej klinike. Spomínaná operácia mala za cieľ zmeniť pohlavie, pri ktorej sa človek, ktorý bol registrovaný ako muž, fyzicky zmenil na muža. Predseda Výboru pre rodovú rovnosť uviedol, že ÚDZS nemá právo zamietnuť preplatenie operácií ľuďom, ktorí zmenili svoje pohlavie, pokiaľ sa tieto operácie preplácajú ľuďom, ktorí nezmenili svoje pohlavie. Predseda Výboru pre rodovú rovnosť povedal, že sa jedná o formu diskriminácie na základe pohlavia. Súkromná klinika urobila operáciu na zmenu pohlavia osobe, ktorá sa chcela fyzicky stať mužom. Táto osoba už je legálne mužom, teda v pase má uvedené, že je muž. Ale táto osoba nemala primárny pohlavný znak, t.j. penis. Bol vykonaný rekonštrukčný zákrok, ktorý tejto osobe vytvoril penis. Súkromná klinika vykonala tento zákrok a vyúčtovala ho zdravotnej poisťovni. Poisťovňa odmietla preplatiť náklady na operáciu. Súkromná klinika tvrdí, že poisťovňa nemala právo zamietnuť preplatenie operácie, pretože ak sa mužský pacient narodí bez penisu alebo s nepravidielným penisom, ktorý si vyžaduje korekciu, tak poisťovňa náklady na operáciu preplatí. Z tohto dôvodu sa súkromná klinika obrátila na poisťovňu. Bolo preukázané, že ak sa sociálne pohlavie osoby (to, ako človek vníma samého seba) líši od biologického pohlavia (anatómia rozmnožovacej sústavy a sekundárne pohlavné znaky), tak to môže viesť k vážnym problémom, napríklad k pokusom o samovraždu. Operácie s cieľom zmeny pohlavia v podstate nebývajú zložitými alebo život ohrozujúcimi a neustále sa úspešne vykonávajú po celom svete. Predseda Výboru pre rodovú rovnosť aj Európsky súd rozhodli, že ak sa s nejakým človekom zaobchádza horšie kvôli tomu, že je transrodový, tak sa jedná o formu diskriminácie na základe pohlavia. Predseda Výboru pre rodovú rovnosť navrhol ÚDZS, aby boli náklady na túto operáciu preplatené a aby mali v budúcnosti ľudia s rozdielnym biologickým a sociálnym pohlavím (t.j. legálne má jedno pohlavie, ale vníma sa ako druhé pohlavie) rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti ako ľudia, ktorí majú rovnaké biologické a sociálne pohlavie (t.j. človek vníma svoje pohlavie rovnako aké má legálne).

Získanie zamestnania

ZHRNUTIE

Na základe prípadu mladej moslimky a jej problémov so zamestnaním študenti a študentky diskutujú o politike nezamestnanosti v krajine. Študenti/ky budú vyhľadávať informácie a dávať ich do kontextu a budú sa na problematiku pozeráť cez perspektívu náboženskej rozmanitosti.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky si zvýšia povedomie o právach pracujúcich, o systéme sociálnych dávok v nezamestnanosti a o problémoch spojených s právami menšín v svojej krajine.
- Študenti/ky si precvičia zručnosť získavania informácií.
- Študenti/ky si precvičia argumentáciu a refutáciu.

PRÍPRAVA

Študenti a študentky potrebujú pripojenie na internet.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka rozdelí triedu na 4 skupiny. Každá skupina má pridelené stanovisko (súhlas alebo nesúhlas). Učiteľ/ka triede predstaví príbeh (viď. POZNÁMKY). Zadá im písomné úlohy. Tieto úlohy slúžia ako základ pre lepšie porozumenie sociálnemu systému nezamestnanosti v danej krajine.

Otázky pre študentov a študentky:

1. *Akú maximálnu výšku môžu predstavovať dávky v nezamestnanosti?*
2. *Aká je maximálna doba, počas ktorej je možné čerpať dávky v nezamestnanosti?*
3. *Aké kritériá musí človek splniť, aby mal nárok na dávky v nezamestnanosti?*
4. *Za akých podmienok môže štát zrušiť nárok na dávky v nezamestnanosti?*
5. *Prečo by malo/nemalo (v závislosti na stanovisku, ktoré vám bolo pridelené) dievča v príbehu dostávať dávky v nezamestnanosti? Vymyslite čo najviac dôvodov a vysvetlite ich.*

KROK 2: Keď študenti a študentky odpovedali na otázky, tak učiteľ/ka zorganizuje verejnú debatu, v ktorej sa striedajú ľudia zo súhlasných a z nesúhlasných skupín v prezentovaní svojich argumentov. Najskôr prezentuje jeden človek zo súhlasnej skupiny jeden argument, potom prezentuje človek z nesúhlasnej skupiny jeden argument. Takto to pokračuje s čo najväčším počtom ľudí (počet prezentujúcich ľudí závisí od času, ktorý má učiteľ/ka k dispozícii).

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka môže otestovať, či študenti/ky našli a naučili sa základné koncepty miestnej politiky nezamestnanosti.

POZNÁMKY

Fatima Aziz je mladá oddaná moslimka, ktorá sa narodila a bola vychovávaná na Slovensku rodinou moslimov, ktorá sa sem prisťahovala pred 40 rokmi. Jej rodina je silno veriaca. Je to chudobná rodina so 6 deťmi. Táto rodina a jej členovia nikdy nespôsobovali žiadne problémy v miestnej komunite.

Fatima ukončila povinnú školskú dochádzku, ale nemá žiadne špeciálne zručnosti a neštudovala ani na odbornej škole. Zaregistrovala sa na úrade práce, aby jej pomohli nájsť si zamestnanie. Úrad práce jej ponúkol jednoduché práce ako čašníčka, letuška alebo predavačka. Ale sú to práce, ktoré Fatima nemôže vykonávať.

Fatima odmietla všetky tieto ponuky kvôli tomu, že si vyžadujú nosenie firemného oblečenia, ale čo je dôležitejšie – nemohla by počas pracovnej doby verejne nosiť náboženské symboly. Fatima verí tomu, že na to, aby bola dobrou moslimkou, musí neustále nosiť náboženské symboly. Verí tomu, že nosenie náboženských symbolov je jej náboženské právo. Fatima odmietla všetky tieto pracovné ponuky kvôli tomu, že obmedzujú jej náboženskú slobodu.

Fatima požiadala úrad práce o dávky v nezamestnanosti, ktoré sa priznávajú ľuďom, ktorí si nemôžu nájsť prácu. Obyčajne dávky v nezamestnanosti dostávajú ľudia, ktorí sa naučili nejakú zručnosť, ale tá momentálne nie je žiadaná, napríklad šofér autobusu, keď nie je potreba šoférov autobusu. Fatima ale dostala nejaké pracovné ponuky, ktoré zodpovedajú jej nadobudnutým zručnostiam, ale nie je ochotná ich akceptovať, pretože si myslí, že obmedzujú jej náboženské právo na nosenie náboženských symbolov. Mal by úrad práce priznať Fatime dávky v nezamestnanosti alebo nie?

Pluralizmus

ZHRNUTIE

Študenti/tky budú používať debatnú metódu „turncoat“ (kde debatuje človek sám proti sebe), aby pochopili koncept pluralizmu.

Trvanie aktivity je zhruba 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky sa naučia hlavné znaky pluralizmu. Študenti/tky si utvoria názor na tému, ktorú zadá učiteľ/ka.
- Študenti/tky sa naučia používať debatnú metódu „turncoat“. Študenti/tky si na základe toho rozvinú kritické myslenie a logickú analýzu.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka pripraví prezentáciu o pluralizme.
- Učiteľ/ka poskytne (ak je to potrebné) zhrnutie o stavbe argumentu.
- Učiteľ/ka pripraví zoznam tvrdení, ktoré sa týkajú názorov na pluralizmus.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka poskytne triede zhrnutie pluralizmu. Učiteľ/ka odprezentuje výrok(y) o preferenciách nejakých skupín (napríklad: psi sú horší než mačky, ľaváci sú lepší než praváci).

KROK 2: Trieda si pripravuje súhlasné argumenty po dobu 5 minút. Potom si trieda počas 5 minút pripraví nesúhlasné argumenty. Nakoniec majú všetci študenti a študentky 5 minút na to, aby si pripravili zhrnutie z predchádzajúcich 10 minút, ktoré bude vyrovnané pre obe strany debaty.

KROK 3: Vytvoria sa štvorice. Študenti/tky odprezentujú svoje argumenty ostatným členom skupiny a vyberú sa najlepšie argumenty s dôrazom na vyváženosť na obe strany. Najlepšie vyrovnané argumenty sa potom odprezentujú ostatným skupinám.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka nechá triedu hlasovať o skupine s najlepšimi argumentami. Najlepšia skupina dostane dobrú známku.

HISTÓRIA

Druhá svetová vojna

ZHRNUTIE

Študenti/ky sa naučia a zopakujú si vedomosti o druhej svetovej vojne tak, že vytvoria porovnania situácií rozličných krajín v Európe a Ázii. Študenti a študentky si v skupinách vytvoria prezentáciu o zadanej krajine.

Trvanie aktivity je zhruba 90 minút.

CIELE

- Študenti/ky nadobudnú nové vedomosti o druhej svetovej vojne a o dôsledkoch, ktoré táto vojna mala na ázijské krajiny.
- Študenti/ky sa naučia skupinovej práci, zlepšia si prezentačné schopnosti a naučia sa rýchlo reagovať na otázky.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka si pripraví otázky na zopakovanie dôsledkov druhej svetovej vojny.
- Učiteľ/ka si pripraví prezentáciu o dôsledkoch druhej svetovej vojny na ázijské krajiny.
- Učiteľ/ka pripraví pre študentov a študentky pracovný list s náčrtom, ako má prezentácia vyzeráť.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka otvorí kolo otázok a odpovedí na tému najdôležitejších informácií o druhej svetovej vojne, ktoré už by mali študenti a študentky ovládať z predchádzajúcich hodín.

KROK 2: Učiteľ/ka načrtne a vysvetlí historický kontext situácie v Ázii po druhej svetovej vojne a počas Studenej vojny. Učiteľ/ka rozdelí triedu do skupín a každej pridelí jednu ázijskú a jednu európsku krajinu na analyzovanie.

KROK 3: Študenti a študentky dostanú 15 minút na to, aby si prečítali o krajinách, ktoré im boli pridelené. Potom bude nasledovať skupinová diskusia, kde sa celá trieda oboznámi so základnými informáciami o daných štátoch.

KROK 4: Každá skupina bude mať na prezentáciu 4 minúty, počas ktorých načrtne situáciu v pridelenej európskej a ázijskej krajine a uvedie, v čom sú podobné a v čom sa odlišujú. Ostatní si robia počas prezentácie poznámky a pripravujú si otázky. Po každej prezentácii nasleduje kolo otázok a odpovedí vedené študentmi a študentkami.

VYHODNOTENIE

Zapájanie sa do skupinovej práce či pýtanie sa relevantných otázok po prezentáciách iných skupín by malo byť ohodnotené dobrou známku. Okrem toho je dôležité triede zdôrazniť, že je nutné mať v prezentáciách jasnú štruktúru a dané štáty medzi sebou porovnávať.

Napoleon a jeho doba

ZHRNUTIE

Študenti/ky pracujú ako investigatívni žurnalisti, ktorí píšú článok o Napoleonovi. Tým, že majú príležitosť robiť rozhovor s Napoleonom, môžu lepšie porozumieť vzťahu medzi Napoleonovými činmi a jeho osobnosťou.

Trvanie aktivity je 2 × 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky spoznajú kľúčové črty Napoleonovej osobnosti, jeho života a politiky.
- Študenti/ky vyhodnotia a analyzujú spojitosť medzi Napoleonovými osobnostnými črtami a jeho štýlom rozhodovania.

PRÍPRAVA

Študenti/ky sa učili o Napoleonovom živote a jeho zahraničnej politike.

Každá skupina by mala mať prístup na internet.

POPIS

KROK 1: Trieda sa rozdelí do skupín v závislosti od toho, aká je veľká. Každá skupina má za úlohu napísať novinový článok o Napoleonovi. Podľa toho, čo v škole preberali, si môžu študenti a študentky vybrať, či budú písať o jeho živote a vzťahoch, o jeho vojnách či iných stratégiách. Článok môže mať formu rozhovoru, správy, novinky, eseje, editoriálu atď. Článok by mal byť ilustrovaný a editovaný ako keby bol v klasických novinách.

KROK 2: Všetky skupiny si vyberú zástupcu, ktorý bude prezentovať ich „noviny“ na tlačovej konferencii s Napoleonom. Učiteľ/ka bude hrať Napoleona a bude odpovedať na otázky novinárov.

KROK 3: Všetky skupiny prezentujú svoje články a zviažu ich dokopy do jedných novín so 4 5 článkami.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka ohodnotí články na základe ich historickej presnosti a štýlu.

Dedičstvo starovekých kultúr

ZHRNUTIE

Študenti/tky sa dozvedia o rôznych dedičstvách starovekých kultúr, vyhľadajú si informácie a vymyslia argumenty na kontroverzné otázky ohľadom danej témy.

Trvanie a aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky sa dozvedia o dedičstve starovekých kultúr.
- Študenti/tky vytvárajú argumenty.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka pripraví tabuľku (viď. POZNÁMKY).
- Učiteľ/ka pripraví Dixit karty.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka rozloží 5 alebo 6 Dixit kariet na stôl a študenti/tky majú za úlohu vybrať si jednu, ktorá pre nich najviac reprezentuje kultúrne dedičstvo. Všetci prezentujú svoju voľbu aj dôvody na výber práve tejto karty.

KROK 2: Trieda pracuje v dvojiciach. Učiteľ/ka dá každej dvojici pripravenú tabuľku, študenti a študentky ju s pomocou internetu vyplnia.

KROK 3: Učiteľ/ka rozdelí triedu na dve skupiny.

- Jedna skupina vymýšľa argumenty na tému: „Je v poriadku, že staré orientálne dedičstvo je v Európskych múzeách?“
- Druhá skupina vymýšľa argumenty na tému: „Európsky parlament by mal podporovať vzdelávanie ohľadom dedičstva UNESCO.“

Študenti a študentky prezentujú svoje argumenty.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka skontroluje a oznamuje vyplnené tabuľky vybraných dvojíc.

POZNÁMKY

TABUĽKA PRE KROK 1:

Objav	Lokalita	Rok	Meno archeológa	3 veci, ktoré som predtým nevedel/a
Staroveké mesto	Trója (Turecko)			
		1922	Howard Carter a Lord Carnavom	
		1900	Arthur Evans	
Hrobka kráľovnej Puabi	Ur (Irak)	1934	Leonard Woolley	

Dôsledky priemyselnej revolúcie – detská práca

ZHRNUTIE

Študenti/ky sa dozvedia viac o detskej práci, premýšľajú a rozprávajú o jej príčinách. Vyučovacia hodina sa sústreďí na to, kedy, kde a prečo bola alebo je detská práca nevyhnutná. Pomocou metódy „Názorová váha“ si študenti/ky uvedomia svoj postoj k tejto téme.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky si uvedomia kauzálne prepojenie priemyselnej revolúcie a detskej práce.
- Študenti/ky si precvičujú kritické myslenie a analyzujú svoje zakorenené názory, učia sa obhájiť a hľadať argumenty, ktoré podporujú ich názory.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka pripraví zoznam tvrdení o využití detskej práce v dobe priemyselnej revolúcie a teraz.
- Učiteľ/ka usporiada triedu tak, aby bolo možné využiť metódu „Názorová váha“.

POPIS

KROK 1: Študenti a študentky sa oboznámia s témou hodiny – detská práca ako dôsledok priemyselnej revolúcie. Môžete začať diskusiou učiteľa/učiteľky s triedou, výkladom alebo môžete použiť vhodné učebnice. Úloha študentov a študentiek bude vytvoriť definíciu detskej práce a následne ju zdieľať s ostatnými v triede.

KROK 2: Metóda „Názorová váha“: 1 stena triedy je označená nápisom „Úplne súhlasím“, druhá stena „Vôbec nesúhlasím“. Učiteľ/ka bude čítať tvrdenia, študenti a študentky si budú vyberať, nakoľko s daným tvrdením súhlasia/nesúhlasia. Čím bližšie k stene sa postavia, tým viac s daným tvrdením súhlasia/nesúhlasia. Študenti a študentky sa rozhodujú na základe svojho osobného názoru. Keď sa všetci umiestnia na „váhe“, učiteľ/ka vyzve niekoľkých ľudí (najlepšie s rôznymi názormi), aby vysvetlili svoje postavenie na váhe.

- *Detská práca by mala byť zakázaná.*
 - *Nie je dobré, ak deti pracujú kvôli tomu, aby pomohli nakrmiť svoje rodiny.*
 - *Všetky deti by mali dostávať prídavky.*
 - *Deti by mali mať právo zarobiť si niečo navyše k svojmu vreckovému.*
 - *Nevadí mi, ak deti pracujú vo svojom voľnom čase.*
 - *Stredoškolskí študenti a študentky by mali začať pracovať, aby sa pripravili na dospelácky život.*
- atď.

KROK 3: Všetci vytvoria slovnú mapu o svojom osobnom názore na detskú prácu.

VYHODNOTENIE

Všetci napíšu krátku esej na tému detská práca. Esaj bude ohodnotená.

Železná opona

ZHRNUTIE

Študenti/ky sa pokúšajú odhaliť následky železnej opony pomocou svojej osobnej skúsenosti. Pokúsia sa predstaviť si, že sú v koži ľudí, ktorí majú obmedzený pohyb. Pomocou metódy „Názorová váha“ sa pokúsia zdefinovať svoj postoj k tejto téme.

Trvanie aktivity je 2 × 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky si vyhľadajú informácie o železnej opone v dobe Studenej vojny a nájdu aj iné príklady z dnešného sveta.
- Študenti/ky identifikujú a porozumejú výhodám a nevýhodám voľného pohybu ľudí a tovaru v Európe.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka usporiada triedu tak, aby bol v strede voľný priestor a mohla sa využiť metóda „Názorová váha“.
- Učiteľ/ka vysvetlí princíp metódy „Názorová váha“.

POPIS

KROK 1: Vyberte dve osoby, ktoré budú hrať ľudí za železnou oponou. Zvyšok triedy stojí uprostred a symbolizuje zátaras. Úlohou dvoch vybraných ľudí je dostať sa na druhú stranu zátarasu vytvorenej ostatnými študentmi a študentkami. Tí, ktorí reprezentujú zátaras, majú za úlohu nepustiť nikoho cez „železnú oponu“. Po 1 minúte aktivitu ukončíte a spýtajte sa študentov a študentiek, ako sa cítili, keď sa nemohli dostať na druhú stranu.

KROK 2: V závislosti od veľkosti triedy rozdeľte študentov a študentky na 3 až 6 skupín. Každá skupina má inú rolu. Ak budete pracovať s viac ako 3 skupinami, tak sa role budú opakovať.

- Úlohou prvej skupiny je vyhľadať informácie na internete o koncepte železnej opony. *Prečo sa postavili fyzické zátaras? Do akej miery boli efektívne?* Skupina analyzuje zistené informácie z perspektívy vtedajšieho režimu.
- Druhá skupina sa pokúsi popísať životy rôznych ľudí za železnou oponou (napríklad hudobníci, umelci, športovci, robotníci, podnikatelia atď.). *Ako železná opona ovplyvnila ich životy?*
- Tretia skupina vyhľadá a analyzuje príklady obmedzeného pohybu v dnešnom svete. Ak je to potrebné, učiteľ/ka ponúkne príklady obyvateľov z členského štátu EU, ktorý nie je v Schengenskom priestore, Sýrskych utečencov alebo Mexických migrantov na hraniciach USA-Mexiko.
- Všetky skupiny pripravlia aspoň 6 tvrdení do hry „Názorová váha“ a zapíšu ich pre učiteľa/učiteľku na papier.

KROK 3: Každá skupina dostane 5–10 minút na prezentáciu svojich zistení. Ak pracujete s viac ako 3 skupinami, tak medzi nich čas rozdeľte.

KROK 4: METÓDA „NÁZOROVÁ VÁHA“: 1 stena triedy je označená nápisom „*Úplne súhlasím*“, druhá stena „*Vôbec nesúhlasím*“. Učiteľ/ka bude čítať tvrdenia, ktoré pripravila trieda, a študenti a študentky si budú vyberať, nakoľko s daným tvrdením súhlasia/nesúhlasia. Čím bližšie k stene sa postavia, tým viac s daným tvrdením súhlasia/nesúhlasia. Študenti a študentky sa rozhodujú na základe svojho osobného názoru. Keď sa všetci umiestnia na „váhe“, učiteľ/ka vyzve niekoľkých ľudí (najlepšie s rôznymi názormi), aby vysvetlili svoje postavenie na váhe.

VYHODNOTENIE

Nie je plánované žiadne vyhodnotenie, ale môžete oceniť aktívne zapojenie sa do hodiny.

Genocída v 20. storočí

ZHRNUTIE

Študenti/tky v skupinách hľadajú informácie o genocídach v 20. storočí. Zistené informácie prezentujú triede, na posilnenie svojich argumentov využívajú konkrétne príklady.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky porozumejú 3 základným znakom genocídy.
- Študenti/tky si rozvinú schopnosť prezentovať a vyhodnocovať informácie z internetu a podporovať svoje argumenty príkladmi.

PRÍPRAVA

- Každá dvojica by mala mať prístup na internet, prípadne učiteľ/ka poskytne 4 články o genocídach pre každú dvojicu.
- Učiteľ/ka pre každú dvojicu pripraví pracovný list s tabuľkou (viď. POZNÁMKY).

POPIS

KROK 1: Študenti/tky majú za úlohu pripraviť definíciu genocídy vlastnými slovami. Definície sa zapíšu, následne učiteľ/ka zadá úlohu nájsť definíciu genocídy na internete alebo v učebniciach. Potom porovnajú tieto definície so svojimi vlastnými definíciami.

KROK 2: Trieda sa rozdelí do 4 skupín, každá skupina dostane pracovný list s tabuľkou (viď. POZNÁMKY). Ich úlohou je zistiť si informácie na internete a doplniť tabuľku. Každá skupina pracuje na jednom príklade genocídy. Následne v 3-minútovej reči každá skupina prezentuje informácie, ktoré našla. Musia pokryť všetky polia v tabuľke, ostatní z triedy si na základe týchto informácií dopĺňajú tabuľku v pracovnom liste.

KROK 3: Diskusia, v ktorej študenti a študentky premýšľajú nad informáciami, ktoré zistili. Prečo sa tieto genocídy udiali? Ktorá genocída bola pre vás najhrozivejšia? Čo by sme mali robiť, aby sme sa v budúcnosti vyhli genocídam?

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka otestuje nadobudnuté vedomosti študentov a študentiek.

POZNÁMKY

	Holokaust	Genocída Arménov	Kambodžská genocída	Rwandská genocída
Príčina				
Utláčaná skupina				
Utláčovatelia				
Príklady utláčania				
Dnešná situácia				

Dejepisné učebnice sú preplnené

ZHRNUTIE

Študenti/ky sa vrátia späť k hodinám dejepisu z uplynulého školského roku a určia historické postavy, ktoré sa im najviac páčili. Malo by ísť o poslednú hodinu dejepisu v danom školskom roku, aby bolo možné zovšeobecňovať a sústrediť sa na dôsledky naučeného učiva.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky budú schopní diskutovať o rôznych historických postavách, o ktorých sa učili v uplynulom školskom roku.
- Študenti/ky si budú rozvíjať argumentačné a refutačné zručnosti.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka pripraví potrebné pracovné listy a zoznam preberaných historických postáv.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka uvedie tému a ciele hodiny, rozdá pracovné listy. Trieda sa rozdelí do dvojíc. Každá dvojica dostane pridelenú jednu historickú postavu a bude musieť obhájiť jej zotrvanie v dejepisných učebniciach. Všetky argumenty by mali obsahovať učivo, ktoré sa prebralo počas školského roku na dejepise.

KROK 2: Každá dvojica prezentuje svoju historickú postavu a argumenty, ktoré obhajujú jej rolu v histórii a v historických učebniciach. Každá dvojica tiež predstaví argumenty proti jednej postave.

KROK 3: Učiteľ/ka zahájí hlasovanie ohľadom toho, ktoré historické postavy by mali ostať v dejepisných učebniciach.

VYHODNOTENIE

Učítelia a učiteľky môžu využiť toto cvičenie na to, aby si overili vplyv svojej práce a tiež porozumenie prebratého učiva z uplynulého školského roka.

POZNÁMKY

DEJEPISNÉ UČEBNICE SÚ PREPLNENÉ

Pracovný list

Je jar 2016. Minister školstva plánuje reformu, v ktorej by zrušil tretinu hodín dejepisu v školách. Minister nariadil svojim poradcom, aby začali analyzovať učebné osnovy a dejepisné učebnice a vymazali z nich historické postavy, ktoré nenapĺňajú jeho víziu „nového a reformovaného dejepisu“.

Minister tvrdí: *„Všetko je to neuveriteľne nudné. Rovnaké príbehy, rovnaké tváre, rovnaká história. Jednoducho to nemôžem zniesť. Dejepisné učebnice sú plné nezmyselných faktov a mien. Práve preto sú učebnice také ťažké!“*
Minister podniká radikálne kroky na popularizáciu histórie.

V súvislosti s ideálmi demokracie minister využil práve vynájdený stroj času a zvolal 10 ohrozených historických postáv, ktorým hrozí vymazanie z učebníc dejepisu. Obhajovať sa budú tieto historické postavy:

NAPOLEON

CÉZAR

HITLER

STALIN

JANA Z ARKU

KATARÍNA VELKÁ

KOLUMBUS

ROSA PARKS

MARTIN LUTHER

RAMSES II

Každá historická postava bude prezentovať svoje argumenty ohľadom toho, prečo by mala ostať v učebniciach dejepisu. Každá postava si môže vybrať nejakú inú postavu, o ktorej si myslí, že nemá svoje miesto v modernej histórii.

Trom historickým postavám sa už nevráti ich niekdajšia historická dôležitosť a budú vymazané z dejepisných učebníc.

JAZYKOVÉ HODINY

Problémy planéty. Katastrofy.

ZHRNUTIE

Študenti a študentky si zopakujú už naučené slovíčka. Tento plán hodiny sa nazýva „Katastrofy“, ale môže byť použitý pre akúkoľvek inú tému. Študenti a študentky sledujú video, zapíšu si slovíčka súvisiace s preberanou látkou a následne o danej látke prednesú improvizovanú reč.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky si upevnia znalosť slovíčok súvisiacich s preberanou témou.
- Študenti/ky používajú trojslovné rozprávacie cvičenie a improvizovanú reč.

PRÍPRAVA

Študenti/ky dostanú za domácu úlohu navštíviť rôzne webové stránky, aby získali potrebné informácie a našudovali si viac o katastrofách:

- <http://referaty.atlas.sk/prirodne-vedy/geografia/15901/?page=2> (pôvodný článok v angličtine: <http://www.ecenglish.com/learnenglish/lessons/in-news-natural-disasters>);
- [/dennik.hnonline.sk/svet/559848-v-zimbabwe-vyhlasili-stav-prirodnej-katastrofy-ohrozenych-je-az-1-5-miliona-ludi](http://dennik.hnonline.sk/svet/559848-v-zimbabwe-vyhlasili-stav-prirodnej-katastrofy-ohrozenych-je-az-1-5-miliona-ludi) (pôvodný článok v angličtine: <http://www.bbc.com/news/magazine-32348749>)
- Učiteľ/ka pripraví na kartičky 10 slov na tému „*Katastrofy*“ a nachystá pre triedu video o katastrofách, ktoré postihli zem: <https://www.youtube.com/watch?v=frl9gJdUBC0> (pôvodné video v angličtine: www.youtube.com/watch?v=nmdwmtlg4ow).

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka uvedie ciele a úlohy hodiny a pravidlá hodnotenia. Učiteľ/ka taktiež vyberie jedného časomerača alebo časomeračku. Trieda pozerá video.

KROK 2: Prihlási sa 10 dobrovoľníkov alebo dobrovoľníčok a každý si z katedry vezme 1 papierik so slovíčkom. Následne dostanú 2 minúty na prípravu. Po uplynutí prípravného času každý z nich rozpráva po dobu jednej minúty o slovíčku, ktoré má napísané na papieriku.

Učiteľ/ka okomentuje reči, ktoré odzneli.

KROK 3: Pred tabuľu sa prihlásia ďalší traja dobrovoľníci alebo dobrovoľníčky, ktorým trieda dá každému po jednom novom slovíčku na tému „*Katastrofy*“. Prvý študent alebo prvá študentka rozpráva o svojom slovíčku po dobu jednej minúty. Druhý študent alebo druhá študentka rozpráva o svojom slovíčku, ale musí zahrnúť aj slovíčko predchádzajúceho rozprávajúceho. Tretí študent alebo tretia študentka musí rozprávať taktiež o svojom slovíčku, ako aj o slovíčku človeka rozprávajúceho pred ním.

Učiteľ/ka okomentuje reči, ktoré odzneli.

KROK 4: Učiteľ/ka vyberie jedného študenta alebo študentku, a ten/tá prednesie improvizovanú reč. Rečník dostane papier s nejakým tvrdením alebo citátom na tému „*Katastrofy*“ a má dve minúty na prípravu. Učiteľ/ka počas jeho prípravy napíše tvrdenie/citát na tabuľu a požiada ostatných študentov a študentky, aby o tej téme uvažovali a premysleli si, aký typ reči by predniesli oni.

Študent/ka prednesie reč, učiteľ/ka ju okomentuje.

Učiteľ/ka zadá na domácu úlohu opakovanie a prípravu na test zo slovíčok na tému „*Katastrofy*“.

VYHODNOTENIE

Všetci študenti a študentky, ktorí predniesli reč, dostanú známku. Časomerač/ka dostane +1 bod k budúceму ústnemu prejavu.

Zvieratá

ZHRNUTIE

Študenti/tky v skupinách diskutujú o témach lov, zabíjanie zvierat kvôli kožušinám a ľudskosť. Metóda brainstormingu vyústi do debaty na tézu „Zabíjať zvieratá kvôli kožušinám je neľudské.“

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky sa naučia potrebnú slovnú zásobu a precvičia si použitie budúceho času.
- Študenti/tky si precvičia predstavenie problému, hľadanie riešenia a analýzu následkov.

PRÍPRAVA

- Ak je to potrebné, učiteľ/ka pripraví učebnice alebo pracovné listy.
- Učiteľ/ka môže požiadať študentov a študentky, aby si z vybraných materiálov pred hodinou pripravili súhlasné a nesúhlasné argumenty.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka uvedie tému a ciele hodiny. Učiteľ/ka vysvetlí základné sporné body v tejto diskusii: Čo je ľudské? Prečo je v poriadku loviť? Majú zvieratá svoje práva? atď.

KROK 2: Učiteľ/ka zaháji diskusiu formou brainstormingu. Všetky súhlasné aj nesúhlasné nápady sa zapíšu na tabuľu. Výsledkom brainstormingu by malo byť 4–5 tvrdení na oboch stranách.

KROK 3: Trieda sa rozdelí do dvojíc a učiteľ/ka každej skupine prideli súhlasné alebo nesúhlasné stanovisko na prípravu. Študenti a študentky pripraví aspoň 3 argumenty pre svoje stanovisko.

KROK 4: Učiteľ/ka vyzve prvú súhlasnú dvojicu, aby triede predstavila jeden svoj argument. Potom vyzve nesúhlasnú dvojicu, aby zareagovala a predstavila svoj argument. Nasleduje odpoveď ďalšej súhlasnej dvojice a prezentácia ich argumentu a tak ďalej. Striedajú sa súhlasné a nesúhlasné dvojice, až kým nie sú predstavené všetky argumenty.

VYHODNOTENIE

- Učiteľ/ka analyzuje debatu a dá spätnú väzbu ohľadom logickej výstavby argumentov a vyvracania argumentov. Trieda môže opäť zhodnotiť základné sporné body v diskusii.
- Študenti/tky vyberú najlepšie argumenty a hlasujú o tom, ktorá dvojica predviedla najlepší výkon.

Život v meste (doprava)

ZHRNUTIE

Študenti/tky sa pripraví na zasadanie mestského zastupiteľstva. Budú diskutovať o návrhu spoplatnenia vstupu do mesta autom (zavedenie mýta). Študenti/tky budú na simulovanom zasadaní mestského zastupiteľstva v skupinách reprezentovať rôzne záujmové skupiny a budú analyzovať rôzne názory.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky si rozšíria slovnú zásobu a precvičia počúvanie a rozprávanie. Precvičia si jazyk, v ktorom diskutujú.
- Študenti/tky precvičujú schopnosť pozrieť sa na danú vec aj z druhej strany.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka pripraví pracovné listy s popisom simulácie mestského zastupiteľstva. Rozdelí triedu na rôzne záujmové skupiny.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka uvedie tému a ciele hodiny. Vysvetlí pravidlá simulácie a uvedie ju.

Bývate v hlavnom meste vašej krajiny. Za posledné roky výrazne vzrástol počet obyvateľov mesta a dopravná situácia v centre sa stále zhoršuje. Primátor mesta by chcel zaviesť mýto pri vstupe do mesta autom cez pracovné dni. V meste dobre funguje autobusová doprava, aj keď autobusy často meškajú kvôli zlej dopravnej situácii. Tiež tu premávajú vlaky, ale sú často preplnené, hlavne počas dopravnej špičky. Dnes je verejné zasadanie, na ktorom sa bude diskutovať o primátorovom návrhu.

KROK 2: Trieda sa rozdelí na 2 tímy (A, B) a pripraví argumenty za a proti návrhu. Študenti a študentky v oboch tímoch sa rozdelia do menších skupín podľa toho, akú sociálnu skupinu zastupujú (primátor/ka, environmentalisti, miestni podnikatelia a podnikateľky, miestni obyvatelia, turisti atď.). Môže sa stať, že v oboch tímoch budú rovnaké sociálne skupiny, ale budú obhajovať iný názor (napr. miestni obyvatelia)

- SKUPINA A – súhlasný tím
- SKUPINA B – nesúhlasný tím

Študenti/tky môžu využiť všetky dostupné zdroje (počítače, tlačové materiály, smartfóny atď.).

KROK 3: Členovia oboch tímov prezentujú svoje argumenty z perspektívy rôznych ľudí. Podporte študentov a študentky v tom, aby využívali cieľový jazyk.

KROK 4: Študenti a študentky napíšu súhlasnú (skupina A) a nesúhlasnú (skupina B) reč, ktorú budú prezentovať na nasledujúcej hodine. Téma: „V hlavných mestách by sa malo zaviesť mýto pri vstupe do mesta autom“.

VYHODNOTENIE

- Učiteľ/ka analyzuje debatu a dáva spätnú väzbu ohľadom logickej výstavby argumentov a protiargumentov.
- Učiteľ/ka môže dať hlasovať o tom, či by malo byť mýto v hlavných mestách zavedené.

Svetový realizmus – Anna Kareninová

ZHRNUTIE

Študenti/ky sa pomocou modelovaného súdneho procesu aktívne učia obsah vybraného diela a zároveň argumentovať. Odporúčané dielo: L. N. Tolstoj; Anna Kareninová (dá sa použiť aj iné literárne dielo z obdobia svetového realizmu).

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky chápu podstatu sociálneho typu postavy, vie ju charakterizovať teoreticky, aj konkretizovať jej charakteristiku na základe analýzy prečítaného diela.
- Študenti/ky vedia identifikovať významovú rovinu a vysvetliť profiláciu postáv ako autorského modelu kompatibilného so zameraním diela.
- Študenti/ky vedia argumentovať v prospech/v neprospech jednotlivých postáv.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka už pri čítaní Anny Kareninovej (Anna K.) upozorní študentov a študentky o dôležitosti čítania diela, aby dopredu vedeli, že sa pripravujú na súdny proces s A. Vronským, ktorý je obvinený z toho, že dohnal Annu K. k samovražde. Počas čítania je ich hlavným cieľom nájsť argumenty. Mali by byť rozdelení do viacerých skupín (viacčlenné podľa potrieb vyučujúcich). Ide o nasledovných účastníkov súdneho pojednávania a literárne postavy:

- ŽALOBCOVIA (okrem argumentov v prospech viny Vronského hľadajú vhodných svedkov, ktorých by predvolali na súdne pojednávanie)
- OBHAJCOVIA (okrem argumentov v prospech nevinu Vronského hľadajú vhodných svedkov, ktorých by predvolali na súdne pojednávanie)
- SUDCOVIA (pripraví si kritéria na rozhodovanie)
- SVEDKOVIA (A. A. Karenin, Lýdia Ivanovna, syn Serioža, Kitty Ščerbacká, Dolly Oblonská, Stepan Oblonský, Konstantin Levin, domáci lekár...) – dôležité je, aby postavy boli v súlade s dielom a zároveň, aby argumenty obsahovali príklady/dôkazy priamo z textu.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka predstaví spôsob simulácie súdneho procesu.

KROK 2: Začína sa príchodom sudcov (3), ktorí budú viesť celý proces. Otvoria proces a vyzvú žalobcu, aby predniesol obvinenie a jeho zdôvodnenie. Následne dostane priestor Vronskij, aby sa vyjadril k obvineniu. Jeho obhajca pripojí stanovisko k obvineniu. Potom by mal nasledovať výsluch Anny K (príp. žalobcu). a výsluch Vronského. A následne prebiehajú výstupy svedkov, ktorým môžu klásť otázky obe strany. Na záver prebehnú záverečné reči a výsledné rozhodnutie súdu.

ČASY PRE JEDNOTLIVÉ VÝSTUPY

SUDCA	0,5 min.
ÚVODNÁ REČ ŽALOBCU	2 min.
ÚVODNÁ REČ OBHAJCU	2 min.
ÚVODNÁ REČ VRONSKÉHO	0,5 min.
VYPOČUTIE ANNY K.	5 min.
VYPOČUTIE VRONSKÉHO	5 min.
VYPOČÚVANIE SVEDKOV	5 min. (pre obe strany spolu)
ZÁVEREČNÁ REČ ŽALOBCU	5 min.
ZÁVEREČNÁ REČ OBHAJCU	5 min.
ROZHODNUTIE SÚDU	5 min.

VYHODNOTENIE

- Rovesnícke hodnotenie
- Slovné hodnotenie učiteľa

POZNÁMKY

Dôležité je pracovať počas rečí s časomierou, aby hodina naplnila svoj cieľ a priestor dostali všetci zúčastnení. Učiteľ zasahuje minimálne do priebehu.

Diskusný príspevok – argumentačná časť

ZHRNUTIE

Študenti/tky sa učia štruktúru argumenty, aby boli pripravený správne poskladať diskusný príspevok.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky vedú vytvoriť argument na základe klasickej štruktúry.
- Študenti/tky vedú nájsť relevantné zdroje k rôznym témam.

POMÔCKY

Mobilný telefón, tablet, PC s pripojením na internet

POPIS

KROK 1: Zopakovanie klasickej štruktúry argumentu.

KROK 2: Rozdelenie celej triedy do skupín po štvoriciach (napr. použitím štyroch ročných období – náhodne každého žiaka postupne učiteľ označí ako jar, leto, jeseň, zima a potom dá pokyn, aby vznikli skupiny, v ktorých vždy budú všetky 4 ročné obdobia)

KROK 3: Každý člen skupiny bude predstavovať jednu časť klasickej štruktúry argumentu (tvrdenie, vysvetlenie tvrdenia, dôkaz/príklad a odkaz na tézu). Tímy pracujú na tvorbe jedného argumentu k téze zadanej priamo na hodine. (napr. Klasické knihy by mali zaniknúť)

KROK 4: Prezentácia výsledkov jednotlivých skupín – časovo je vhodné obmedziť ich vystúpenie na 1-2 minúty v závislosti od počtu skupín. Po každom vystúpení krátke zhodnotenie inou skupinou, či boli obsahovo dobre naplnené jednotlivé časti argumentu. Variantom môže byť poprehadzované poradie štruktúry argumentu a iná skupina po vypočutí všetkých štyroch členov ich postaví v správnom poradí.

KROK 5: Reflexia aktivity na základe otázok.

VYHODNOTENIE

- Rovesnícke hodnotenie
- Ústne hodnotenie učiteľa

POZNÁMKY

Ide o hodinu pre začiatočníkov v oblasti akademickej debaty – vhodná pre 1. ročník SŠ.

Rečnícky štýl – prejav

ZHRNUTIE

Študenti/tky sa učia aktívne používať rečnícke argumentačný prejav.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky pri tvorbe vlastného jazykového prejavu dodržiavajú, resp. prispôsobujú si jednotlivé fázy tvorby prejavu s dôrazom na jeho vhodnú ústnu prezentáciu.
- Študenti/tky pri ústnej prezentácii jazykového prejavu aktívne využívajú vhodné mimojazykové prostriedky, ktorými umocňujú jeho celkové vyznenie.

POPIS

KROK 1: Predstavenie aktivity a stanovenie tézy

V tejto príprave ide o upravenú podobu jedného z debatných formátov: Lincoln – Douglas. Názov dostal podľa amerických politikov A. Lincolna a S. A. Douglasa, ktorí v roku 1858 absolvovali predvolebné debaty. Debatný formát pozostáva z dvoch rečníkov, z ktorých jeden obhajuje a druhý nesúhlasí s danou tézou. Keďže tento formát je oproti ostatným v oveľa väčšej miere postavený na dôkazoch, faktickej presnosti, citovaní expertov, filozofov, tak je vhodným formátom na nácvik rečníckych argumentačných prejavov.

Tézy je možné vyberať aktuálne spoločenské alebo pripravované tézy podľa výberu (vopred vylosované alebo dané učiteľom – NATO je efektívnejší nástroj medzinárodnej bezpečnostnej politiky než OSN, Inštitút referenda je pre demokraciu potrebný...), alebo je možné voliť aj zábavnejšie tézy (Ticho lieči, Dost' bolo Hollywood! ...).

KROK 2: Debata

Po úprave času je možné stihnúť dve debaty počas jednej štandardnej hodiny. Navrhovaná upravená štruktúra:

1. REČ SÚHLASNÉHO REČNÍKA3 min. (pôv. 6 min.)
2. KRÍŽOVÝ VÝSLUCH (vedie ho nesúhlasný rečník)2 min. (pôv. 3 min.)
3. REČ NESÚHLASNÉHO REČNÍKA3 min. (pôv. 7 min.)
4. KRÍŽOVÝ VÝSLUCH (vedie ho súhlasný rečník)2 min. (pôv. 3 min.)
5. REFUTÁCIA SÚHLASNÉHO REČNÍKA2 min. (pôv. 4 min.)
6. ZÁVEREČNÁ REČ NESÚHLASNÉHO REČNÍKA3 min. (pôv. 6 min.)
7. ZÁVEREČNÁ REČ SÚHLASNÉHO RENÍKA2 min. (pôv. 3 min.)

Na začiatku debaty je možné rozdeliť triedu na polovicu a umožniť študentom posadiť sa na tú stranu, ktorú názorovo zdieľajú. Po jednotlivých rečiach, príp. krížových výsluchoch je umožnené študentom prehodnotiť svoju názorovú pozíciu a umožniť im zotrvanie, príp. presun do oponentovho sektoru.

VYHODNOTENIE:

- Slovné hodnotenie učiteľa
- Hodnotenie spolužiakov

POZNÁMKY

Keďže ide o rečnícky štýl, ktorý sa môže učiť vo viacerých ročníkoch, ale doterajšia prax ukazuje najčastejšie na najvyšší ročník, tak je možné voliť tézy náročnejšie a čas dlhší (je možné ho upraviť podľa debatérskych zručností danej triedy).

Poviedka slovenského realizmu: Martin Kukučín – Keď báčik z Chochoľova umrie

ZHRNUTIE

Študenti/ky si opakujú poznatky z prečítanej poviedky a učia sa štruktúru argumentu.

Trvanie aktivity je približne 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky vedia nájsť relevantné informácie v rôznych zdrojoch pri tvorbe argumentu.
- Študenti/ky vedia vytvoriť argument.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka zabezpečí text poviedky.
- Učiteľ/ka zabezpečí kópie troch rôznych textov pre študentov a študentky.

POPIS

KROK 1: Zopakovanie klasickej štruktúry argumentu.

KROK 2: Práca s tromi typmi textov – 1 z dejín literatúry, 1 z teórie literatúry a 1 z literárnej kritiky. Čítanie s porozumením pozostáva v identifikácii jednotlivých typov podľa troch základných disciplín literárnej vedy. Následne vo dvojiciach študenti vytvárajú argument, pričom kombinujú informácie z textov a z prečítanej poviedky M. Kukučina. Učiteľ môže dať študentom tvrdenia, ku ktorým majú vytvoriť zostávajúce časti argumentu (napr. Keď báčik z Chochoľova je poviedka, lebo spĺňa základné znaky stanovené teóriou literatúry, Postavy z poviedky Keď báčik... nie sú kontrastné, Martin Kukučín bol tematicky rôznorodý spisovateľ...)

KROK 3: Prezentácia výsledkov práce vo dvojiciach. Je možné si vybrať práve tri dvojice podľa textov, s ktorými študenti pracovali na hodine. Od prezentujú argumenty a ostatní posudzujú ich správnosť z hľadiska štruktúry a z hľadiska obsahovej správnosti.

VYHODNOTENIE

- Rovesnícke hodnotenie
- Ústne hodnotenie učiteľa

POZNÁMKY

Prílohu tvoria 3 texty, ktoré učiteľ môže použiť na vyučovaní, príp. môže použiť texty vhodné pre danú skupinu študentov.

BIBLIOGRAFIA

HARPÁŇ, M. *Teória literatúry*. Bratislava: Esa, 1994. s. 234–235. ISBN 80-85684-05-5.

Kol. autorov. *Literárny sprievodca (nielen pre maturantov)*. Košice: Ars litera, 2003. s. 86–88. ISBN 80-88894-18-2.

HUČKOVÁ, D. – CHMEL, R. (ed.) *Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia*. Bratislava: Kalligram a Ústav slovenskej literatúry SAV, 2009. s. 172–174

Lexikálna rovina jazyka

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky poznajú význam slov, ktoré využíva vo svojom jazykovom prejave v súlade s rôznymi kontextmi a komunikačnými situáciami, prípadne si vie overiť význam neznámych slov v dostupných informačných zdrojoch.
- Študenti/tky vedia vyhľadávať význam neznámych slov v slovníkoch. (In Inovovaný Štátny vzdelávací program pre vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia – slovenský jazyk a literatúra)

POMÔCKY

- Počítač, mobilný telefón alebo tablet s pripojením na internet (slovník.juls.savba.sk)
- Krátky slovník slovenského jazyka, Slovník slovenského jazyka

POPIS

KROK 1: Význam definícií a definovania v akademickej debata (vymedzenie rámca-priestoru na debatu, upresnenie jednotlivých pozícií...), význam definícií vo výkladových slovníkoch (rozsah a obsah pojmov)

KROK 2: Prezentovanie najbežnejších chýb definovania. Z hľadiska jazyka je dôležité, aby sa v definícii neobjavil slovný základ definovaného pojmu. Z logického hľadiska je možné rozlíšiť viaceré chyby. Napr.:

1. NEZNÁME CEZ NEZNÁME – definícia nie je zrozumiteľná pre adresáta lebo neznámy pojem definuje pomocou iných neznámych pojmov,
2. ŠIROKÁ DEFINÍCIA – ak definícia zahŕňa viacero objektov (ak dom definujeme ako všetko, čo slúži na bývanie, tak adresát môže dekodovať nielen dom, ale napr. aj jaskyňu),
3. ÚZKA DEFINÍCIA – ak definícia príliš zužuje výpočet znakov nejakého objektu, javu (ak dom definujeme ako budovu z tehál, ktorá slúži na bývanie, tak domy z dreva, z betónových panelov z definície nevyplývajú)...

KROK 3: Hra na definície.

1. Najskôr sa začne klasickou detskou hrou. Prvý v poradí povie všeobecné podstatné slovo v nominatívne singuláru (táto špecifikácia platí pre celú hru) a ďalší v poradí vytvorí slovo začínajúce na posledné písmeno predchádzajúceho slova. Takto sa prejde prvé kolo, aby si to každý vyskúšal.
2. V ďalšom kole zostávajú podmienky pre hru rovnaké, ale zmení sa to, že namiesto slov účastníci hry hovoria výhradne definície slov. Prvý v poradí nepovie slovo, ale jeho definíciu. Tá by mala byť jednoznačná, aby ďalší v poradí dešifroval presne slovo. Ten vytvorí slovo začínajúce na posledné písmeno predchádzajúceho slova, ale nahlas povie len jeho definíciu, nie samotné slovo... a takto to ide až do konca. Kontrola správnosti nastáva v celej skupine, lebo ak niekto zle dešifruje slovo a vytvorí ho na iné písmeno, tak sa spätne posudzuje správnosť predchádzajúcej definície, ak skupina posúdi, že bola jednoznačná, považuje sa za chybu následná definícia.

3. súťažná verzia sa môže hrať nasledovne. Je časovo obmedzené rozmýšľanie (do 5/10 sekúnd musí začať definovať pojem účastník hry) a v prípade nesprávnej definície hru opúšťa jej autor, takže nakoniec by sa malo dospieť k víťazovi celej hry.

KROK 4: Reflexia. Súbor otázok: *Ako prebiehala aktivita? Čo spôsobovalo problémy? ...*

VYHODNOTENIE

Posudzovanie správnosti definícií sa deje v skupine prostredníctvom učiteľa a žiakov navzájom. V prípade nepresností sa definície overujú online alebo knižne vo výkladových slovníkoch.

POZNÁMKY

Počas hry je dôležitá koncentrácia všetkých hráčov, lebo v prípade vypadnutia nejakého člena, ten ďalší by mal nadväzovať na predchádzajúceho hráča, v tomto prípade na predpredchádzajúceho. V prípade vypadnutia viacerých hráčov to môže byť vzdialenejší hráč.

BIBLIOGRAFIA

GAHÉR, F. *Logika pre každého*. Bratislava: Iris, 1998, s. 358–366. ISBN 80-88778-77-8.

Na konci je vždy láska

ZHRNUTIE

Študenti a študentky diskutujú o tom, prečo sa v literatúre tak často píše o láske. Ako podklad použijú Shakespearovu hru „*Rómeo a Júlia*“. Precvičia si tak argumentačné schopnosti aj verejný prejav.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/čky použijú *Rómea a Júliu* ako príklad, prečo je v literatúre dôležité rozprávať o pocitoch a o láske.
- Študenti/čky sa naučia, ako vystavať súhlasné a nesúhlasné stanoviská.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka rozdelí triedu na 2 skupiny: SÚHLASNÝ a NESÚHLASNÝ TÍM. Študenti/čky už preberali Shakespearovu hru „*Rómeo a Júlia*“. Bolo by vhodné, ak by bolo v triede k dispozícii niekoľko kníh „*Rómeo a Júlia*“.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka na tabuľu napíše otázku: „*Prečo je dôležité písať v románoch o vlastných skúsenostiach?*“ Nasleduje diskusia o tom, prečo majú autori a autorky potrebu vyjadrovať svoje pocity v knihách a čo čitatelia a čitateľky očakávajú od kníh. Študenti/čky majú pár minút na to, aby vymysleli a zapísali klady alebo zápory k danej téme. Keď to majú hotové, tak učiteľ/ka rozdelí triedu na 2 skupiny s párnym počtom študentov alebo študentiek.

KROK 2: Keď sú študenti/čky rozdelení na súhlasný a nesúhlasný tím, učiteľ/ka napíše na tabuľu nasledujúcu tézu: „Je dôležité a prospešné, že autori často v svojich dielach píšú o láske.“

Súhlasný tím prezentuje svoj názor a prichádza s niekoľkými dôvodmi, ktoré podporujú jeho postoj. Nesúhlasný tím prezentuje svoj názor a prichádza s niekoľkými dôvodmi, ktoré podporujú jeho postoj. Oba tímy si zvolia rečníka, ktorý prezentuje ich argumenty triede.

KROK 3: Nasleduje debata.

PRVÝ SÚHLASNÝ REČNÍK: Prvý rečník súhlasného tímu prezentuje svoju reč, ktorou obhajuje postoj svojho tímu. Na svoj prejav má vyhradený čas 5 minút. Kým rečník hovorí, druhý tím je potichu.

KRÍŽOVÝ VÝSLUCH A ČAS NA PRÍPRAVU: Po prejave súhlasného rečníka sa nesúhlasný tím pýta otázky súhlasného tímu. Majú na to vyhradený čas 5 minút.

PRVÝ NESÚHLASNÝ REČNÍK: Po pár minútach prezentuje svoju reč prvý rečník nesúhlasného tímu, ktorý obhajuje postoj svojho tímu. Na svoj prejav má vyhradený čas 5 minút. Kým rečník hovorí, druhý tím je potichu.

KRÍŽOVÝ VÝSLUCH A ČAS NA PRÍPRAVU: Po prejave nesúhlasného rečníka sa súhlasný tím pýta otázky nesúhlasného tímu. Majú na to vyhradený čas 5 minút.

DRUHÝ SÚHLASNÝ REČNÍK: Po troch minútach má rečník zo súhlasného tímu záverečnú reč, ktorou obháji postoj svojho tímu. Táto reč by mala byť priamou odpoveďou na reč nesúhlasného tímu. Rečník má určený čas 5 minút. Kým rečník hovorí, druhý tím je potichu. Po skončení súhlasného rečníka má nesúhlasný tím 3 minúty na prípravu prejavu svojho rečníka. Nenasleduje krížový výsluch súhlasného rečníka.

DRUHÝ NESÚHLASNÝ REČNÍK: Po troch minútach má rečník z nesúhlasného tímu záverečnú reč, ktorou obháji postoj svojho tímu. Táto reč by mala byť priamou odpoveďou na poslednú reč súhlasného tímu. Rečník má určený čas 5 minút. Kým rečník hovorí, druhý tím je potichu.

VYHODNOTENIE

Po skončení debaty dá učiteľ/ka študentom a študentkám možnosť zapojiť sa do vyhodnotenia debaty.

PRÍRODNÉ VEDY

Očkovanie: za a proti

ZHRNUTIE

Študenti/tky sa učia a diskutujú o očkovaní. Trieda si pozrie video a robí si poznámky o výhodách a nevýhodách očkovania. Využíva sa tiež celotriedna diskusia a sebahodnotenie.

Trvanie aktivity je približne 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky budú vedieť presvedčivo vysvetliť, prečo je očkovanie nevyhnutné.
- Študenti/tky sa pomocou videa naučia rozlišovať medzi súhlasnými (za) a nesúhlasnými (proti) argumentmi a naučia sa im porozumieť a spozorovať ich.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka pripraví triedu tak, aby bolo možné sledovať video o výhodách a rizikách očkovania: <http://www.tyzden.sk/podlampou/23166/pod-lampou2-je-ockovanie-nebezpecne/>, prípadne v angličtine <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/teach/vaccine/>. Učiteľ/ka tiež pripraví pracovný list pre každého študenta a študentku (viď. POZNÁMKY).

Počas predošlých hodín sa študenti/tky dozvedeli o histórii očkovania a rozumejú tomu, ako vakcíny fungujú.

POPIS

KROK 1: ÚVOD

- Učiteľ/ka sa opýta študentov a študentiek, proti čomu sú zaočkovaní, napr. obrna, TBC alebo iné vakcíny.
- Učiteľ/ka vysvetlí triede, že každý druh mikroba má jedinečnú vonkajšiu vrstvu, ale pretože niektoré mikroby veľmi rýchlo menia svoje vonkajšie vrstvy, tak je pre vedcov zložitá vymyslieť vakcíny na tieto infekcie, prípadne je nutné časté preočkovanie ako napríklad pri chrípke raz za rok.
- Učiteľ/ka predstaví tému a ciele hodiny.

KROK 2: VIDEO

- Učiteľ/ka rozdá študentom a študentkám pracovné listy a vysvetlí úlohu: Pomocou videa doplňte do tabuľky argumenty.
- Študenti/tky sledujú video a dopĺňajú tabuľku. Učiteľ/ka robí pauzy, aby si študenti/tky stihli zapisovať.
- Študenti/tky majú ďalej za úlohu zapísať svoje postoje k tejto téme a vysvetliť výhody svojho postoja.
- Študenti/tky zdieľajú svoje názory na očkovanie.

KROK 3: KONTROLA POROZUMENIA

Pomocou nasledujúcich otázok si učiteľ/ka môže overiť porozumenie študentov a študentiek:

Prečo je očkovanie nielen osobnou témou zdravia, ale aj verejnou témou zdravia?

MOŽNÁ ODPOVEĎ: Mnoho infekčných chorôb je extrémne nákazlivých. Jeden človek sa síce môže nechať zaočkovať, ale iní ľudia, ktorí nie sú očkovaní, sa môžu danou chorobou nakaziť a šíriť ju medzi nezaočkovaných ľudí. Ak bude zaočkovaných viac ľudí, tak môžeme zabrániť prenášaniam choroby. Z tohto dôvodu bráni kolektívna imunita vzniku epidémií. V dnešnom globálnom svete, kde je cestovanie relatívne lacné a jednoduché, môže nakazený človek preniesť chorobu do celého sveta za 24 hodín.

Čo treba spraviť na to, aby nejaká choroba úplne vymizla?

MOŽNÁ ODPOVEĎ: Jediným spôsobom ako eliminovať nejakú chorobu, je dlhotrvajúci rozsiahly očkovací program zameraný na všetky cieľové skupiny. Týmto spôsobom však nie je možné eliminovať všetky choroby, pretože niektoré choroby (napríklad vtáčia chrípka) majú iné rezervoáre (miesta, kde môžu žiť a množiť sa) ako človeka.

- Študenti/tky doplnia vety na druhej strane pracovného listu.
- Študenti/tky odovzdajú vyplnené pracovné listy učiteľovi/učiteľke.

VYHODNOTENIE

Ústne vyhodnotenie.

POZNÁMKY

Očkovanie: Za	Očkovanie: Proti
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Môj postoj:

Výhody môjho postoja:

Reflexia (na druhej strane pracovného listu)

Dnes som sa naučila:

Darilo sa mi predovšetkým v:

Myslím si, že:

Determinant matice – cvičenie

ZHRNUTIE

Študenti/ky si precvičia určovanie determinantu matice tretieho rádu. Tiež si precvičia použitie argumentov v ústnom prejave, v monológoch a dialógoch, využitie rôznych spôsobov interpretácií cvičenia a výsledku, identifikáciu argumentačných štruktúr s cieľom zistenia logiky a koherencie tvrdenia, porovnávanie argumentov z hľadiska formovania vlastného názoru.

Trvanie aktivity je približne 45 minút.

CIELE

- Študenti/ky identifikujú dáta a matematické vzťahy a prepoja ich podľa kontextu, v ktorom sa nachádzajú.
- Študenti/ky budú pracovať s veľkým množstvom rôznych dát z rôznych matematických štruktúr a súvislostí.
- Študenti/ky budú schopní vyjadriť matematické kvantitatívne alebo kvalitatívne charakteristiky v určitých konkrétnych situáciách a aj algoritmy na ich vyriešenie.
- Študenti/ky budú analyzovať a interpretovať matematické charakteristiky problémovej situácie.

PRÍPRAVA

Trieda sa rozdelí do 3 tímov:

TÍM 1: Trojuholníková matica

TÍM 2: Sarussove pravidlo

TÍM 3: Rozhodcovia: 3 študenti/ky a učiteľ/ka

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka si overí, aké stratégie riešení determinantov matíc si trieda pamätá. Cvičenia na určenie determinantu matice 3. rádu.

KROK 2: Prvé 2 tímy pracujú 15 minút na tom, aby vyzdvihli výhody pridelenej riešiteľskej stratégie (na flipcharte). Oba tímy si vyberú hovorcu alebo hovorkyňu, ktorí budú obhajovať postoj svojho tímu. Oba tímy majú 5 minút na prezentáciu svojich argumentov. Do prezentácie musia zahrnúť aspoň jedno z cvičení, ktoré pred tým dostali od učiteľa alebo učiteľky. Po prezentáciách vstupuje do hry aj tretí tím. Vyhodnotí chyby každého účastníka a vyzdvihne silné stránky. Tretí tím rozhodne, kto vyhral debatu.

VYHODNOTENIE

Študenti a študentky, ktorí sa aktívne a správne zapájali, dostanú známku, ktorá by ich mala povzbudiť k ďalším debatám. Títo študenti/ky predstavia nápady, ako by sa mohli vyvíjať ďalšie debaty.

POZNÁMKY

Tipy pre študentov a študentky:

1. *Nezabúdaj na feroví brú!*
2. *Všetky nápady sú dobré.*
3. *Všetci členovia tímu sú dôležití.*
4. *Najdôležitejšie argumenty neprináša vždy ten/tá s najsilnejším hlasom.*
5. *Používaj vhodný jazyk.*
6. *Ak nie teraz, tak určite nabudúce.*

Vzorec na výpočet plochy trojuholníka

ZHRNUTIE

Študenti/tky sa naučia 2 rôzne spôsoby ako vypočítať plochu trojuholníka tým, že budú diskutovať o kladoch a záporoch oboch metód. Pomocou interakcie medzi učiteľom/učiteľkou, študentmi/študentkami a matematikou sa ilustrujú divergentné myšlienkové procesy študentov a študentiek a rozvoj konkrétnej matematickej myšlienky.

Trvanie aktivity je 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky porozumejú logike za vzorcom pre výpočet plochy trojuholníka.
- Študenti/tky sa vzájomne učia rôzne metódy na vyriešenie úlohy.
- Študenti/tky diskutujú o tom, ktorá metóda na výpočet plochy trojuholníka je vhodnejšia.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka pripraví mnoho výtlačkov trojuholníkov na rôznofarebných papieroch.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka zadá hlavnú úlohu hodiny – určiť plochu trojuholníka tým, že zmeníme jeho tvar.

Avšak najskôr učiteľ/ka požiada študentov a študentky, aby si zapísali všetky nápady, ako by mohli postupovať pri riešení tejto úlohy. Učiteľ/ka zdôrazní, že na tejto hodine sa cení nielen správny výsledok (čiže správne určená plocha trojuholníka), ale aj rôzne spôsoby, ako sa dá určiť plocha trojuholníka. Učiteľ/ka podporuje študentov a študentky, aby sa delili o svoje nápady.

Študenti/tky strihajú a nalepujú trojuholníky, aby mohli jasne ilustrovať svoju metódu. Strihanie a preskupovanie daných obrázkov by malo pomôcť študentom a študentkám lepšie pochopiť vzorec na výpočet plochy. Študenti/tky môžu počas svojho výskumu využívať akúkoľvek metódu, ktorá im dáva zmysel.

KROK 2: Študenti/tky prezentujú svoje nápady a učiteľ/ka starostlivo sleduje postupnosť ich myšlienok. Práce študentov a študentiek sa vystavia na tabuli – aj papierové výstrižky aj matematické vyjadrenia. Učiteľ/ka sa pýta doplňujúce otázky a spoločne analyzujú prezentované myšlienky a metódy.

Učiteľ/ka požiada študentov a študentky, aby roztriedili tieto rôznorodé metódy na 2 typy: metódy, ktoré zmenili daný trojuholník na iný tvar bez toho, aby sa zmenila plocha trojuholníka a metódy, ktoré vytvorili iný tvar s dvojnásobnou plochou oproti ploche zadaného trojuholníka.

KROK 3: Dynamická skupinová debata. Cieľom tejto debaty je hlasovanie o najlepšiu metódu.

1. Každá skupina prezentuje svoju metódu.

2. Jednotliví študenti a študentky sa pridajú ku skupine, ktorá má podľa nich najlepšiu metódu. Každá skupina si pripraví argumenty na podporu svojej metódy.
3. Každá skupina prezentuje svoje argumenty, potom sa k nim vyjadria ostatné skupiny. Študenti a študentky hlasujú za najlepšiu metódu.

VYHODNOTENIE

Určenie plochy trojuholníka pomocou zvolenej metódy.

PRIEREZOVÉ TÉMY

Debata pri okrúhlym stole

ZHRNUTIE

Študenti a študentky diskutujú o svojich názoroch na zadaný problém. Učebný plán sa dá uplatniť na rôzne predmety, keďže je na učiteľovi vybrať tézu súvisiacu s preberaným učivom.

Trvanie aktivity je 60–75 minút.

CIELE

- Študenti/ky dokážu vyjadriť a vysvetliť svoj názor na riešenie problémov.
- Študenti/ky dokážu argumentovať.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka usporiada lavice v miestnosti do kruhu.

POPIS

KROK 1: V prípravnej fáze sa vyberie vopred zadaná téza k okrúhlymu stolu. Príklady tém:

- *Móda je umenie.*
- *Zahraničné filmy by mali byť vysielané výhradne v pôvodnom znení a s titulkami.*
- *Egypt bol kolískou európskej civilizácie.*
- *Dráma je efektívnejšia umelecká forma ako poézia.*

KROK 2: Počas realizačnej fázy sa uplatňujú nasledujúce kroky:

1. Učiteľ/ka predstaví návrh štruktúry okrúhleho stola 15–30 min.
2. MODERÁTOR – uvedie do témy a otvorí debatu v rámci okrúhleho stola 1 min.
3. REČNÍK ZA – argumentuje v prospech tézy 1 min. (3 min.)
4. REČNÍK PROTI – argumentuje v neprospech tézy 1 min. (3 min.)
5. PRIESTOR NA OTÁZKY – ostatní účastníci debaty kladú otázky a ktorýkoľvek z rečníkov môže odpovedať (nielen ten, na koho sa prípadne obráti účastník) 4 min. (7 min.)
6. PRIESTOR NA DEBATU – moderátor otvorí diskusiu k predmetnému problému, moderuje ju, vyzýva k príspevkom a v prípade problémov koriguje výstupy 6 min. (12 min.)
7. UZAVRETIE DEBATY – moderátor debaty zhrnie okrúhly stôl 1 min. (2 min.)
8. HLASOVANIE – moderátor riadi hlasovanie študentov a oznamuje víťaza 1 min. (2 min.)
9. REFLEXIA OKRÚHLEHO STOLA – zhodnotenie priebehu diskusie, posúdenie kritérií hodnotenia a výsledku hlasovania 15 min

VYHODNOTENIE

Rovesnícke hodnotenie

POZNÁMKY

Okrúhly stôl a jeho časové koordináty je možné upravovať podľa pokročilosti študentov v debatovaní, príp. podľa počtu študentov v skupine. Je možné na klasickej hodine stihnúť 2-3 okrúhle stoly so začiatocníkmi alebo 1 debatu s pokročilejšími študentmi.

BIBLIOGRAFIA

SNIDER, A. – SCHNURER, M. *Many sides. Debates across the curriculum*. New York: International Debate Education Association, 2006. 308 p. ISBN 978-1-932716-17-7.

On-line debata

ZHRNUTIE

Študenti/tky si v on-line debata precvičujú vyhľadávanie informácií, argumentáciu a vyvracanie argumentov. Ako tézu môžete zvoliť čokoľvek, čo práve v škole preberáte. Online debatu môžete zadať ako dlhodobú domácu úlohu alebo ju môžete zorganizovať počas niekoľkých vyučovacích hodín, ak máte k dispozícii počítače.

Trvanie aktivity je približne 3 × 45 minút.

CIELE

- Študenti/tky analyzujú do hĺbky nejakú študijnú látku a zháňajú si k nej dodatočné informácie
- Študenti/tky si rozvíjajú schopnosť vyhľadávať informácie, kritické myslenie, argumentačné schopnosti a schopnosti vyvracať argumenty.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka sama alebo spolu s triedou zvolí tézu.
- Učiteľ/ka vytvorí platformu pre on-line debatu. Môže zvoliť napríklad Google Drive alebo Dropbox. Učiteľ/ka vytvorí dokument, ktorý budú študenti a študentky využívať na on-line debatu.

POPIS

1. Učiteľ/ka vysvetlí študentom a študentkám priebeh on-line debaty: termíny, formát a tézu.
2. Trieda sa rozdelí do štvoríc. V každom tíme sú 2 ľudia, ktorí súhlasia s tézou a 2 ľudia, ktorí nesúhlasia s tézou.
3. Študenti/tky si vyhľadajú informácie a zozbierajú materiály k danej téze.
4. Začína súhlasná dvojica, ktorá zapíše svoje argumenty do zdieľaného dokumentu.
5. Nesúhlasná dvojica vyvráti argumenty súhlasnej dvojice a prinesie svoje vlastné argumenty, ktoré podporia ich nesúhlasný postoj.
6. Následne súhlasný tím posilní a prestavia svoje argumenty.
7. Debata končí buď tým, že nesúhlasný tím vyvráti argumenty a poskytne svoje nové argumenty alebo tým, že obe dvojice zapíšu záverečné reči, v ktorých zhrnú hlavné strety debaty. Učiteľ/ka určí požadovanú dĺžku písomných záverečných rečí.

VYHODNOTENIE

Debata by mala byť vyhodnotená na základe vyhodnocovacej schémy.

Argumenty by mali byť dobre štruktúrované a dobre vysvetlené. Argument by mal mať 4 prvky: tvrdenie, vysvetlenie, dôkaz, dopad. Ak sú prítomné všetky prvky, rečník dostane za každý argument 4 body. Každý vynechaný prvok znamená stratu 1 bodu.

Každé vyvrátenie argumentu by malo mať tiež 4 prvky: refutačné tvrdenie, refutačné vysvetlenie, dôkaz, dopad. Nastáva tu rovnaký štýl bodovania – za každý obsiahnutý prvok dostane rečník 1 bod.

Rečníkov môžu na základe tejto vyhodnocovacej schémy ohodnotiť aj študenti a študentky.

Pauville - prípadová štúdia

ZHRNUTIE

Trieda diskutuje o prípadovej štúdii, ktorá ovplyvňuje rôzne časti miestnej komunity. Študenti a študentky majú zadané postoje, ktoré majú podporovať a obhajovať. Na miestnej schôdzi sa bude diskutovať o problémovej otázke v danom prípade. Bude zadaných niekoľko domácich úloh a tiež popis skupinovej práce.

Trvanie aktivity je približne 180 minút (4 x 45 minút). Ak máte menej času, môžete si tento plán upraviť a skrátiť.

CIELE

- Študenti/ky si rozvinú schopnosť brainstormingu (okamžitých nápadov), ústnu a verbálnu prezentáciu, argumentáciu, skupinovú prácu a verejný prejav.
- Študenti/ky sa naučia zvažovať aj iné perspektívy, než na ktoré sú zvyknutí.

PRÍPRAVA

- Učiteľ/ka pripraví pracovné listy, na ktorých bude popis prípadovej štúdie.
- Učiteľ/ka pripraví kameru, aby sa debata mohla natáčať.

POPIS

KROK 1: Učiteľ/ka rozdelí triedu na skupiny a každej skupine prideli nejakú rolu/záujmovú skupinu. Učiteľ/ka predstaví prípad, o ktorom sa bude diskutovať. Jednotlivé skupiny pomocou brainstormingu rozmyšľajú nad tým, aký majú postoj k navrhovanému vybudovaniu lyžiarskeho strediska a aké argumenty by mohli použiť na podporenie tohto stanoviska. Skupina novinárov a novinárov si pripraví paletu otázok, ktoré by mohli pomôcť vysvetliť alebo podkopať stanovisko jednotlivých účastníkov debaty. Moderátor/ka pripraví presný formát simulovanej debaty. Ak má učiteľ/ka tento plán hodiny rozdelený do niekoľkých častí, tak môže zadať domácu úlohu: Napíšte reč, ktorá prezentuje a vysvetľuje postoj vašej skupiny.

KROK 2: Analyzujú sa pripravené reči a skupiny dokončujú svoju prípravu, aby mohli ostatných presvedčiť o svojom názore.

KROK 3: Moderátor/ka vedie nahrávanú verejnú debatu. Všetky skupiny by mali mať určený čas na prezentovanie svojich argumentov. Moderátor/ka tiež facilituje refutačné kolo. Novinári a novinárky položia svoje otázky v poslednom kole debaty. Na konci debaty dá moderátor/ka hlasovať o danej otázke.

KROK 4: Analýza videa z debaty. Učiteľ/ka vedie diskusiu o silných a slabých stránkach jednotlivých argumentov, o otázkach novinárov a novinárov a o zvolenom formáte debaty. Učiteľ/ka môže zadať domácu úlohu: Napísať článok o tejto udalosti.

VYHODNOTENIE

Učiteľ/ka ohodnotí zapájanie sa do úloh, naplnenie špecifických rolí jednotlivých skupín, domáce úlohy (reči a články) môžu byť tiež ohodnotené.

POZNÁMKY

PRÍPAD: V krajine Ramsey je kopec Pauville, ktorý bol obetným miestom starovekých kultúr. Toto územie je tiež pod ochranou štátu, pretože je prirodzeným miestom výskytu niekoľkých živočíšnych druhov. Do dnešného dňa sa kopec Pauville používal na obeť starých náboženstiev a miestna komunita si kopec vysoko váži. Ale investor prišiel s nápadom vybudovať na tomto kopci lyžiarske stredisko, ktoré by vytvorilo nové pracovné miesta a podporilo zdravý životný štýl nielen miestnych ľudí, ale aj všetkých obyvateľov krajiny. Všetky relevantné záujmové skupiny sa stretli na rokovaní v miestnom kultúrnom dome.

Záujmové skupiny:

- *Zriaďovateľ/ka lyžiarskeho strediska*
- *Konzervatívci*
- *Miestni obyvatelia a obyvatelky*
- *Členovia a členky mestského zastupiteľstva*
- *Moderátor/ka diskusie*
- *Novinári a novinárky*

Tlačené knihy vs. Elektronické knihy a elektronické čítačky

ZHRNUTIE

Študenti/čky porovnávajú elektronické čítačky a tlačené knihy a pokúsia sa zhodnotiť ich výhody a nevýhody. Budú tiež analyzovať jednu knihu a naučia sa o charakteristikách tlačených a elektronických kníh.

Trvanie aktivity je 90 minút (2 × 45 min).

CIELE

- Študenti/čky budú reagovať na problém dnešnej spoločnosti a vyjadria k nemu svoj názor.
- Študenti/čky budú spolupracovať na tom, aby vyriešili problém, aby vymysleli argumenty, aby vyjadrili svoj názor.

PRÍPRAVA

Učiteľ/ka pripraví niekoľko kníh podľa svojho výberu, aspoň jednu čítačku (v závislosti od veľkosti triedy bude možno potrebných viacero čítačiek) a flipchart.

POPIS

KROK 1: Študenti a študentky hľadajú pomocou klastrovej (zhlukovej) analýzy všetky slová, ktoré sa spájajú so slovom „kniha“. Učiteľ/ka ich návrhy zapisuje na flipchart. Následne porovnávajú, či sa dané slová spájajú aj s tlačenými aj s elektronickými knihami.

Učiteľ/ka sa pýta študentov a študentiek, ktorú knihu naposledy čítali a či to bola tlačená alebo elektronická kniha. Učiteľ/ka triede ponúkne niekoľko tlačených kníh a elektronickú čítačku.

KROK 2: Učiteľ/ka rozdelí triedu na 4 šesticu, ktoré budú premýšľať o výhodách a nevýhodách tlačených a elektronických kníh. Využijú pri tom metódu 6/3/5: 6 študentov a študentiek nájde 3 riešenia za 5 minút.

1. skupina zapisuje výhody tlačených kníh,
2. skupina zapisuje nevýhody tlačených kníh,
3. skupina zapisuje výhody elektronických kníh,
4. skupina zapisuje nevýhody elektronických kníh.

Rečník z každej skupiny po 5 minútach zhrnie nápady všetkých členov skupiny. Všetky skupiny postupne ústne prezentujú vždy 1 výhodu alebo nevýhodu, až kým nie sú odprezentované všetky nápady.

PRÍKLAD

- 1 SKUPINA:** *Tlačené knihy si nevyžadujú batériu alebo elektrinu.* (výhoda)
2 SKUPINA: *Tlačené knihy zaberajú viac miesta v batožine.* (nevýhoda)
3 SKUPINA: *Elektronické knihy môžu byť zadarmo.* (výhoda)
4 SKUPINA: *Elektronické knihy vám skôr ukradnú.* (nevýhoda)

KROK 3: Študenti/čky ostanú v rovnakých skupinách a majú za úlohu vytvoriť plagát ohľadom vydania tlačenej alebo elektronickej knihy. Napíšu tam meno autora, názov knihy, vydavateľstvo, miesto a rok vydania, cenu a lákavý obrázok. Študenti a študentky vytvoria plagát a spoločne ho prezentujú pred ostatnými, takže vyniknúť majú šancu aj hanbliví aj smelí. Hlasuje sa o najinšpiratívnejšom plagáte.

VYHODNOTENIE

- Študenti/čky napíšu list svojmu kamarátovi alebo kamarátke z Francúzska, v ktorom popíšu knihu, ktorú naposledy čítali.
- Učiteľ/ka môže do cvičenia vybrať knihy, ktoré práve so študentmi preberá na hodine, takže potom môže ohodnotiť diskusiu aj plagáty.

